

บทที่ 1

สภาพทั่วไปของจังหวัดนครสวรรค์

ภูมิหลัง

จังหวัดนครสวรรค์เป็นเมืองโบราณซึ่งสันนิษฐานว่าตั้งขึ้นในสมัยกรุงสุโขทัยเป็นราชธานี โดยมีปรากฏชื่อในศิลาจารึกเรียกว่า “เมืองพระบาง” เป็นเมืองหน้าด่านสำคัญในการทำศึกสงครามมาทุกสมัย ตั้งแต่สมัยกรุงสุโขทัย กรุงธนบุรีจนถึงกรุงรัตนโกสินทร์ ตัวเมืองดั้งเดิมตั้งอยู่บริเวณเชิงเขาขาด (เขาฤๅษี) จรดวัดหัวเมือง (วัดนครสวรรค์) ยังมีเชิงเนินดินเป็นแนวปรากฏอยู่ เมืองพระบาง ต่อมาได้เปลี่ยนชื่อเป็น “เมืองขอนแก่น” เพราะตัวเมืองตั้งอยู่บนฝั่งตะวันตกของแม่น้ำเจ้าพระยา และหันหน้าเมืองไปทางแม่น้ำซึ่งอยู่ทางทิศตะวันออก ทำให้แสงอาทิตย์ส่องเข้าหน้าเมืองตลอดเวลาแต่ภายหลังได้เปลี่ยนเป็นชื่อ “เมืองนครสวรรค์” เพื่อเป็นศุภนิมิตอันดี

นครสวรรค์มีชื่อเรียกเป็นที่รู้จักแพร่หลายมาแต่เดิมว่า “ปากน้ำโพ” โดยปรากฏเรียกกันมาตั้งแต่ในสมัยกรุงศรีอยุธยา ตามประวัติศาสตร์ในคราวที่พระเจ้าหงสาวดีบุเรงนองยกทัพมาตีกรุงศรีอยุธยาครั้งสมัยสมเด็จพระมหาจักรพรรดิ กองทัพเรือจากกรุงศรีอยุธยาได้ยกไปรบทัพข้าศึกที่ปากน้ำโพ แต่ด่านทัพข้าศึกไม่ไหวจึงล่าถอยกลับไป

ที่มาของคำว่า “ปากน้ำโพ” สันนิษฐานได้ 2 ประการคือ อาจมาจากคำว่า “ปากน้ำไหล” เพราะเป็นที่ปากแม่น้ำปิง วัง ยม และน่าน ไหลมารวมกันเป็นต้นกำเนิดแม่น้ำเจ้าพระยา หรืออีกประการหนึ่งคือ มีต้นโพธิ์ขนาดใหญ่อยู่ตรงปากน้ำในบริเวณ

วัดโพธิ์ ซึ่งเป็นที่ตั้งศาลเจ้าพ่อกวนอูในปัจจุบัน จึงเรียกกันว่า

“ปากน้ำโพธิ์” ก็อาจเป็นไปได้

ในสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช ได้ทรงนำพระพุทธรูปชื่อ “พระบาง” ไปคืนให้เมืองเวียงจันทร์แต่ติดศึกพม่าต้องเอาพระพุทธรูปพระบางมาค้ำไว้ที่เมืองนี้ ต่อมา

ไทยรบกับพม่าและปราบหัวเมืองฝ่ายเหนือที่แข็งเมืองยกมาตีกรุง

ศรีอยุธยาและตอนต้นกรุงเทพฯ กองทัพไทยได้ยกเคลื่อนที่ขึ้นมาและเลือกนครสวรรค์ (ที่เคยเป็นโรงทหารเก่าหลังโรงเหล้าเก่า) เป็นที่ตั้งทัพหลวงแล้วดัดแปลงชุดคูประตูหอรบจากตะวันตก

ตลาดสะพานดำไปบ้านสันคูไปถึงทุ่งสันคู เดิมนี่ยังปรากฏแนวคูอยู่

เมื่อข้าศึกยกลงมาจากทุ่งหนองเบน หนองสังข์ สลกบาตร และตะวันออกเฉียงใต้ของลาดยาวมาเหนือทุ่งสันคู เมื่อฤดูแล้งเป็นที่ดอนขาดน้ำ ถ้าฝนตกน้ำก็หลากเข้ามาอย่างแรงท่วมข้าศึกไทยยกทัพตีตลบหลัง พม่าวิ่งหนีผ่านช่องเขานี้จึงได้ชื่อว่า ช่องเขาขาด มาจนบัดนี้

ที่ตั้ง ขนาด อาณาเขต การแบ่งการปกครอง ที่ตั้ง

ที่ตั้งเฉพาะ จังหวัดนครสวรรค์ตั้งอยู่ระหว่างละติจูดที่ 15 องศา 40 ลิบดาเหนือ กับละติจูด 16 องศา 10 ลิบดาเหนือ และระหว่างลองจิจูด 99 องศา 5 ลิบดาตะวันออก กับลองจิจูด 100 องศา 50 ลิบดาตะวันออก อยู่บริเวณตอนกลางของประเทศไทยเหนือเส้นศูนย์สูตร ค่อนไปซีกโลกด้านตะวันออก

ที่ตั้งสัมพันธ์ จังหวัดนครสวรรค์อยู่ในเขตภาคเหนือตอนล่าง หรือภาคกลางตอนบนของประเทศไทย คาบเกี่ยวระหว่างภาคเหนือกับภาคกลาง ห่างจากกรุงเทพมหานครไปทางทิศเหนือโดยทางรถยนต์เป็นระยะทาง 237 กิโลเมตร ทางรถไฟเป็นระยะทาง 250 กิโลเมตร

ขนาด

จังหวัดนครสวรรค์มีพื้นที่ประมาณ 9,597.677 ตารางกิโลเมตร หรือ 5,998,548 ไร่

รูปร่าง

มีลักษณะเป็นแนวยาวจากทิศตะวันตกกับทิศตะวันออก รูปร่างคล้าย ๆ กับผีเสื้อกางปีกบิน

อาณาเขต

จังหวัดนครสวรรค์ มีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดใกล้เคียง 8 จังหวัด คือ

ทิศเหนือ	ติดต่อกับอำเภอบางมูลนาก อำเภอโพทะเล อำเภอบึงนาราง จังหวัดพิจิตร และอำเภอปางศิลาทอง อำเภอขามเฒ่าอำเภอลี้บุรี จังหวัดกำแพงเพชร
ทิศใต้	ติดต่อกับอำเภอเมืองอุทัยธานี อำเภอสว่างอารมณ์ และอำเภอทัพทัน จังหวัดอุทัยธานี อำเภอเมืองชัยนาท อำเภอสรรพยา และอำเภอมโนรมย์ จังหวัดชัยนาท อำเภออินทร์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี อำเภอบ้านหมี่ อำเภอหนองม่วง และอำเภอโคกสำโรง จังหวัดลพบุรี
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับอำเภอบึงสามพัน และอำเภอชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับอำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก อำเภอสว่างอารมณ์ และอำเภอลานสัก จังหวัดอุทัยธานี

การแบ่งการปกครอง

จังหวัดนครสวรรค์ แบ่งเขตการปกครอง ดังนี้

- อำเภอ	15	อำเภอ
- ตำบล	128	ตำบล
- หมู่บ้าน	1,431	หมู่บ้าน
- เทศบาลนคร	1	แห่ง
- เทศบาลเมือง	2	แห่ง
- เทศบาลตำบล	17	แห่ง
- องค์การบริหารส่วนตำบล	122	แห่ง

ประชากร

จังหวัดนครสวรรค์มีประชากร จํานวน 1,073,575 คน

จําแนกเป็น ชาย 526,042 คน

หญิง 547,533 คน

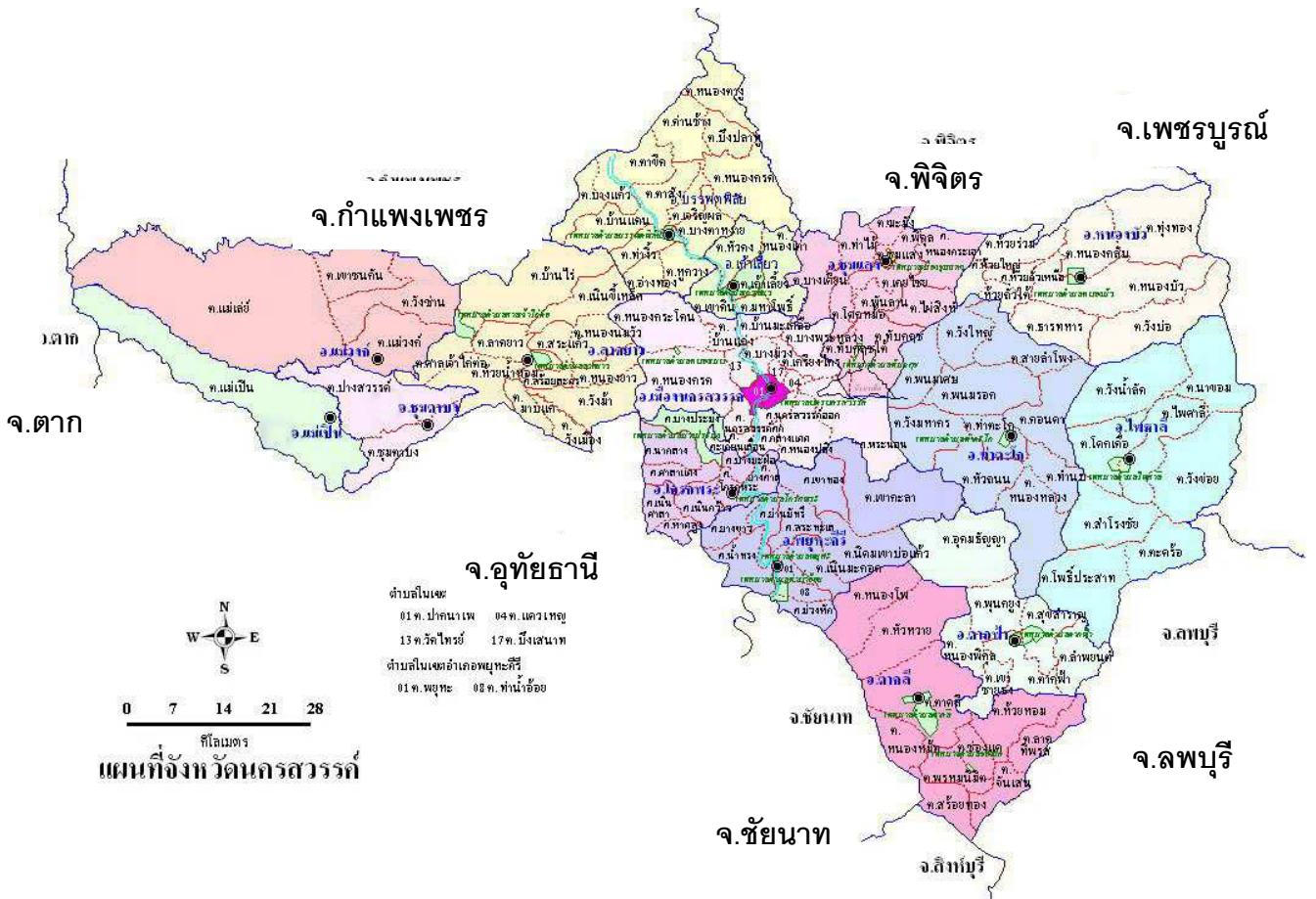
ความหนาแน่นของประชากรเฉลี่ย 112 คนต่อตารางกิโลเมตร

ที่มา : กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย

<http://www.dopa.go.th>

ข้อมูล ณ วันที่ 24 พฤศจิกายน 2553

แผนที่จังหวัดนครสวรรค์

ที่มา : สํานักงานสถิติจังหวัดนครสวรรค์

จ.สิงห์บุรี

จังหวัดนครสวรรค์มี 15 อำเภอ ประกอบด้วย

1. อำเภอเมืองนครสวรรค์
2. อำเภอโกรกพระ
3. อำเภอชุมแสง
4. อำเภอหนองบัว
5. อำเภอบรรพตพิสัย
6. อำเภอตากลี
7. อำเภอท่าตะโก
8. อำเภอพยุหะคีรี
9. อำเภอลาดยาว
10. อำเภอไพศาลี
11. อำเภอดากฟ้า
12. อำเภอเก้าเลี้ยว
13. อำเภอแม่วงก์
14. อำเภอแม่เปิน
15. อำเภอชุมตาบง

ระยะทางภายในจังหวัดนครสวรรค์

1. อำเภอโกรกพระ	16 กิโลเมตร
2. อำเภอชุมแสง	39 กิโลเมตร
3. อำเภอหนองบัว	70 กิโลเมตร
4. อำเภอบรรพตพิสัย	45 กิโลเมตร
5. อำเภอตากลี	68 กิโลเมตร
6. อำเภอท่าตะโก	48 กิโลเมตร
7. อำเภอพยุหะคีรี	28 กิโลเมตร
8. อำเภอลาดยาว	40 กิโลเมตร
9. อำเภอไพศาลี	76 กิโลเมตร
10. อำเภอดากฟ้า	71 กิโลเมตร
11. อำเภอเก้าเลี้ยว	22 กิโลเมตร
12. อำเภอแม่วงก์	90 กิโลเมตร
13. อำเภอแม่เปิน	75 กิโลเมตร
14. อำเภอชุมตาบง	73 กิโลเมตร

คำขวัญจังหวัดนครสวรรค์

“เมืองสี่แคว แห่มังกร พักผ่อนบึงบอระเพ็ด ปลารสเด็ดปากน้ำโพ”

ตราประจำจังหวัด รูปวิมาน

หมายถึง ตามคติทางศาสนาที่เชื่อถือกันมาว่าบนสวรรค์นั้นเป็นที่อยู่ของเหล่าเทพทั้งหลาย และผู้มีบุญมากเท่านั้นจึงจะได้ไปบังเกิดในสวรรค์ วิมานเป็นที่สถิตอย่างสุขสบาย เมื่อจังหวัดนี้ชื่อว่า นครสวรรค์ แปลว่าเมืองของชาวสวรรค์ จึงได้นำเอา วิมาน มาเป็นสัญลักษณ์ของเมืองนี้ จังหวัดนครสวรรค์ ใช้อักษรย่อว่า นว

ธงประจำจังหวัด

ดอกเสลา ดอกไม้ประจำจังหวัด

ต้นไม้ประจำจังหวัด

ชื่อพรรณไม้ เสลา

ชื่อวิทยาศาสตร์ Lagerstroemia loudonii

ที่มา : <http://61.19.192.250/nsinfo/GeneralData>

ลักษณะภูมิประเทศ

สภาพพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ลุ่มเหมาะแก่การเกษตร เป็นที่ราบประมาณ 3 ใน 4 ของพื้นที่ทั้งหมด เป็นที่ราบค่อนข้างเรียบแคบบริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำโดยเฉพาะตอนกลางของจังหวัด ซึ่งอยู่ในเขตอำเภอเมือง นครสวรรค์, อำเภอบรรพตพิสัย, อำเภอชุมแสง, อำเภอท่าตะโก, อำเภอโกรกพระและอำเภอยะหริ่ง มีแม่น้ำสายสำคัญคือ แม่น้ำปิง แม่น้ำยม และแม่น้ำน่าน ไหลมารวมกันเป็นแม่น้ำเจ้าพระยา ไหลผ่านช่วงกลางของจังหวัด และแบ่งพื้นที่ของจังหวัดออกเป็นด้านตะวันออกและตะวันตก

สภาพพื้นที่ทางทิศตะวันตก (เขตอำเภอลาดยาว, อำเภอแม่วงก์, อำเภอแม่เปินและอำเภอชุมตาบง) มีภูเขาสลับซับซ้อนและเป็นป่าทึบในเขตอำเภอลาดยาว อำเภอแม่วงก์ อำเภอแม่เปิน และอำเภอชุมตาบง พื้นที่ป่าของจังหวัดเป็นสภาพป่าที่เชื่อมโยงติดต่อกับป่าห้วยขาแข้งของจังหวัดอุทัยธานี ส่วนทางใต้ของอำเภอแม่วงก์ ส่วนบนของอำเภอแม่วงก์และอำเภอลาดยาวเป็นส่วนติดต่อกับป่าทึบของจังหวัดตาก ที่เชื่อมโยงไปถึงป่าทุ่งใหญ่นเรศวรของจังหวัดกาญจนบุรี

สภาพพื้นที่ทางทิศตะวันออก (เขตอำเภอหนองบัว, อำเภอไพศาลี, อำเภอดงพิกษและอำเภอตาคลี) มีลักษณะเป็นแบบลอนลูกคลื่นยกตัวขึ้นจากตอนกลางของจังหวัด สูงจากระดับน้ำทะเลปานกลาง 50-150 เมตร

ลักษณะภูมิประเทศของจังหวัดนครสวรรค์มีลักษณะคล้ายแอ่งกระทะแอ่งกระทะหรือผืนสี่อาก้างปักปิ่น โดยพื้นที่ตอนกลางของจังหวัดเป็นแอ่งต่ำของที่ราบน้ำท่วมถึง สูงจากระดับน้ำทะเล ประมาณ 22 เมตร แต่บริเวณทางทิศตะวันออกและทิศตะวันตกจะมีระดับค่อยๆสูงขึ้น โดยเฉพาะทางด้านทิศตะวันตกสุดของอำเภอแม่วงก์ พื้นที่มีระดับสูงมากถึง 1,780 เมตร

ลักษณะภูมิประเทศ แบ่งออกได้เป็น 4 เขตย่อย คือ

1. เขตภูเขาสูงด้านทิศตะวันตก อยู่ทางด้านตะวันตกของอำเภอแม่วงก์ เป็นต้นกำเนิดของลำน้ำแม่วงก์ และแม่น้ำสะแกกรัง บริเวณนี้เป็นแหล่งพื้นที่เดียวของจังหวัดที่ยังมีสภาพป่าดงดิบที่คงเหลืออยู่เพราะเป็นที่สูงและเป็นเขตป่าสงวนแห่งชาติแม่วงก์-แม่เปิน ภูเขาสำคัญในเขตนี้ คือ เขาชนกัน มีลำน้ำแม่วงก์ตัดผ่านช่องเขาในลักษณะร่องน้ำ (Water gap) เนื่องจากเขตนี้เป็นที่สูงและภูเขา จึงมีประชากรอาศัยอยู่น้อย

2. เขตที่ราบเนินตะกอนรูปพัด อยู่ในอำเภอลาดยาว เนื่องจากพื้นที่ค่อนข้างลาดเทจากที่สูงทางตะวันตกมาทางตะวันออก จึงทำให้ชุมชนลาดยาวประสบปัญหาเกี่ยวกับน้ำท่วมเป็นประจำ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อป่าในเขตป่าสงวนแห่งชาติถูกทำลายไป ทำให้สภาวะน้ำท่วมมีความรุนแรงมากขึ้น พื้นที่บริเวณนี้ปัจจุบันมีการปลูกพืชไร่ เช่น ข้าวโพด อ้อย มันสำปะหลัง แต่พื้นที่ราบต่ำใช้ทำนา ประชากรอาศัยหนาแน่นเป็นหย่อมๆ แถบบริเวณลุ่มน้ำ

3. เขตที่ราบขั้นบันไดทางตะวันออก เป็นขอบเขตของที่ราบขั้นบันได ซึ่งต่อเนื่องมาจากจังหวัดเพชรบูรณ์ พื้นที่มีภูเขาซึ่งผ่านการสึกกร่อนมาก ทำให้ภูเขาที่เหลืออยู่มีระดับสูงไม่มากนัก ประกอบกับพื้นที่สูงๆ ต่ำๆ เป็นลอนคลื่น ทำให้ประชากรตั้งถิ่นฐานกระจายเป็นหย่อมๆ นอกจากการทำนาในพื้นที่ราบลุ่มแล้ว เขตนี้นับว่ามีความสำคัญมากในการปลูกพืชไร่ เช่น ข้าวฟ่าง ข้าวโพด ถั่วเขียวฝักมัน อ้อย ฝ้ายและมันสำปะหลัง เนื่องจากพื้นที่ค่อนข้างสูงและขาดแคลนน้ำในการเพาะปลูกแม้ว่าบางแห่งจะมีคลองชลประทานช่วยบ้างก็ตาม เช่น อำเภอตากลิ ดังนั้น ประชากรจึงไม่ค่อยหนาแน่นนัก

4. เขตพื้นที่ราบตอนกลาง คือ พื้นที่ทั้งสองฝั่งของแม่น้ำเจ้าพระยา แม่น้ำปิง และแม่น้ำน่าน มีพื้นที่ครอบคลุมอาณาเขตกว้างขวางมากกว่าทุกเขต มีประชากรอาศัยอยู่หนาแน่นที่สุด เนื่องจากเป็นพื้นที่ค่อนข้างอุดมสมบูรณ์เหมาะแก่การทำนา ดังนั้น เขตนี้จึงเป็นแหล่งผลิตข้าวเด่นกว่าเขตอื่นๆ ส่วนพืชไร่ก็มีการปลูกร่วมด้วยในพื้นที่ระดับสูงชัน เช่น อ้อย ข้าวฟ่าง ข้าวโพด ถั่วเขียวฝักมัน เป็นต้น

จากสภาพที่ราบลุ่มดังกล่าวทำให้เกิดแหล่งน้ำสำคัญ เนื่องจากตอนกลางของจังหวัดนครสวรรค์เป็นพื้นที่แอ่งน้ำ จึงเป็นที่รองรับลำน้ำจากหลายสายที่ไหลผ่านมารวมกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เป็นต้นกำเนิดของแม่น้ำเจ้าพระยา ซึ่งเป็นสายน้ำสำคัญที่สุดในประเทศไทย รวมทั้งบึงบอระเพ็ดที่เป็นบึงน้ำจืดที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในประเทศไทย ซึ่งมีเนื้อที่ประมาณ 132,737 ไร่

ลักษณะภูมิอากาศ

มีลักษณะร้อนชื้น มีช่วงฤดูฝนและฤดูแล้งที่เห็นเด่นชัด ฤดูฝนได้รับอิทธิพลจากมาสุ่มตะวันตกเฉียงใต้อยู่ในช่วงเดือนตุลาคม ส่วนฤดูหนาวอยู่ในช่วงเดือนตุลาคมถึงมกราคม ได้รับอิทธิพลความเย็นมาจากลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ ช่วงเดือนธันวาคมมีอากาศหนาว

สภาพภูมิอากาศของจังหวัดนครสวรรค์ สัมพันธ์กับปริมาณน้ำฝนในแต่ละปี หากปีใดปริมาณน้ำฝนมากกว่า 1,200 มม. ต่อปี จะเกิดปัญหาน้ำท่วม ถ้าปริมาณน้ำฝนต่ำกว่า 1,000 มิลลิเมตรต่อปี จะประสบปัญหาฝนแล้งนาข้าวเสียหาย ทั้งนี้ สืบเนื่องมาจากสภาพพื้นที่ของจังหวัดที่มีลักษณะคล้ายแอ่งกระทะหรือผืนลือกางปีกบิน

ที่มา : <http://www.dekconwan.com/smf/index.php?topic=29.0>

ทรัพยากรธรรมชาติ แหล่งน้ำ

จังหวัดนครสวรรค์มีพื้นที่ถือครองทำการเกษตรประมาณ 3,953,986 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 65.9 ของพื้นที่ทั้งจังหวัด เนื้อที่ป่าไม้ประมาณร้อยละ 8.8 พื้นที่นอกการเกษตรและอื่นๆ ร้อยละ 25.3

แหล่งน้ำธรรมชาติที่สำคัญ คือ แม่น้ำปิง แม่น้ำน่าน แม่น้ำเจ้าพระยา และบึงบอระเพ็ด มีโครงการชลประทานทั้งขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ เพื่อเก็บกักน้ำไว้ช่วยเหลือการเพาะปลูกและการอุปโภคบริโภค

ดิน

พื้นที่ส่วนใหญ่ของจังหวัดนครสวรรค์เป็นแอ่งตรงกลาง ยกตัวสูงขึ้นไปทางทิศตะวันตกและทิศตะวันออก ดินที่เกิดขึ้นจากวัสดุต้นกำเนิดในลักษณะหรือสภาพพื้นที่ประเภทต่าง ๆ กัน ซึ่งพอจะแบ่งออกได้เป็น 8 ประเภท คือ

1. ที่ราบน้ำท่วมถึง (Flood Plain) เป็นพื้นที่ส่วนใหญ่ทางตอนกลางของพื้นที่จังหวัดนครสวรรค์ เป็นผลจากการไหลของน้ำ ตะกอนที่มีเนื้อหยาบจะอยู่ใกล้ลำน้ำ ทำให้เกิดสันริมน้ำ ตะกอนเนื้อละเอียดถูกพัดพาไปในที่ลุ่ม (River Basin) ความอุดมสมบูรณ์ของดินปานกลาง ส่วนใหญ่จะใช้ประโยชน์ในการทำนาและปลูกไม้ผลต่างๆ ในบริเวณสันริมน้ำ

2. ลานตะพักลำน้ำกลางเก่ากลางใหม่ (Semi-Recent Terrace) เป็นพื้นที่ที่มีอายุน้อยกว่า อยู่สูงกว่าและไกลจากแม่น้ำมากกว่าบริเวณที่ราบน้ำท่วมถึง น้ำจากแม่น้ำท่วมไม่ถึงพบเป็นบริเวณกว้างทางตอนเหนือของอำเภอบรรพตพิสัย อำเภอท่าตะโก ทางทิศตะวันออกของอำเภอหนองบัว และบริเวณตอนกลางของอำเภอลาดยาว ดินบริเวณนี้จึงมีวัสดุต้นกำเนิดมาจากตะกอนที่มีเนื้อละเอียดหรือปานกลางพื้นที่บริเวณนี้ใช้ประโยชน์ในการทำนาในที่ลุ่มและปลูกพืชไร่บนที่ดอน

3. ลานตะพักลำน้ำระดับต่ำ (Low Terrace) เป็นบริเวณที่มีอายุน้อยกว่าที่ราบน้ำท่วมถึงและลานตะพักน้ำกลางเก่ากลางใหม่ ปัจจุบันใช้ประโยชน์ในการทำนา ซึ่งบางบริเวณเปลี่ยนสภาพมาจากป่าแดง และบางส่วนที่ยังคงเป็นสภาพป่าแดงที่เสื่อมโทรมอยู่พบในเขตอำเภอหนองบัว อำเภอไพศาลี

4. ลานตะพักน้ำระดับสูง (High Terrace) เป็นบริเวณที่เกิดจากการทับถมของตะกอนจากลำน้ำเก่าที่มีอายุมากที่สุด ส่วนใหญ่อยู่ในเขตอำเภอหนองบัว และอำเภอไพศาลี การระบายน้ำดีอยู่ในระดับดีถึงดีมาก ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ ในปัจจุบันถูกใช้ประโยชน์ในการปลูกพืชไร่ เป็นป่าเสื่อมโทรมและที่รกร้าง

5. เนินตะกอนรูปพัดติดต่อกัน (Coalescing Fans) เกิดจากน้ำของลำห้วย และลำธารต่างๆ ที่พัดพาเอาตะกอนมาทับถม ในบริเวณปากทางของหุบเขาต่าง ๆ พบเป็นบริเวณกว้างทางด้านทิศตะวันตกของอำเภอลาดยาว ซึ่งมีเทือกเขาสูงและลำห้วยมากลักษณะของดินส่วนใหญ่เนื้อดินเป็นดินร่วนปนทราย ดินร่วนเหนียวปนทราย ดินร่วนเหนียวปนกรวด มีการระบายน้ำดี ความอุดมสมบูรณ์ค่อนข้างต่ำ ปัจจุบันถูกใช้ประโยชน์ในการปลูกพืชไร่และบางส่วนเป็นป่า

6. ลานตะพักปูนมาร์ล (Marl Terrace) พบเป็นบริเวณกว้าง อยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ของจังหวัดนครสวรรค์ บริเวณเขตอำเภอตากฟ้า อำเภอตากฟ้า ลักษณะดินมีเนื้อดินเป็นดินเหนียว ดินร่วนเหนียว ดินร่วนเหนียวปนกรวดหิน การระบายน้ำดี ความอุดมสมบูรณ์สูง ปัจจุบันใช้ประโยชน์ในการปลูกพืชไร่

7. พื้นที่ผิวที่เหลื่อมค้ำจากการกัดกร่อน (Dissected Erosion Surface) บริเวณนี้มีการรับพื้นที่ให้ราบเรียบลงโดยการชะล้างพังทลายของหินพื้นฐานต่างๆ ลักษณะของดินมีเนื้อดินเป็นดินเหนียว ดินร่วนเหนียว ดินร่วนดินเหนียวปนกรวดหิน การระบายน้ำดี ความอุดมสมบูรณ์ของดินปานกลางถึงสูง ปัจจุบันถูกใช้ประโยชน์ในการปลูกพืชไร่

8. ภูเขา (Mountain) เป็นบริเวณที่มีความลาดชันมากกว่าร้อยละ 35 พบมากทางด้านทิศตะวันตกของจังหวัด เขตติดต่อกับจังหวัดอุทัยธานีและจังหวัดตาก ทางด้านทิศตะวันออก ซึ่งส่วนใหญ่ดินบริเวณนี้เนื้อดินมีลักษณะเป็นดินร่วน ดินเหนียวและดินเหนียวที่มีการระบายน้ำดี ในปัจจุบันมีบางส่วนยังคงสภาพเป็นป่าไม้ ซึ่งมีลักษณะหินโผล่อยู่โดยทั่วไปและบางส่วนถูกบุกรุกทำลายใช้เพาะปลูกพืชไร่

น้ำ

ทรัพยากรน้ำของจังหวัดนครสวรรค์ ได้มาจากแหล่งที่สำคัญๆ 3 แหล่ง คือ แหล่งน้ำผิวดิน แหล่งน้ำใต้ดิน และแหล่งน้ำชลประทาน ดังนี้

1. แหล่งน้ำผิวดิน

แหล่งน้ำผิวดิน ได้แก่ น้ำในแม่น้ำและลำห้วยลำคลองสายต่างๆ ซึ่งมีต้นกำเนิดจากภูเขาทางด้านทิศตะวันออก และทิศตะวันตกของจังหวัด มีต้นกำเนิดจากที่อื่นแล้วไหลผ่านจังหวัดนครสวรรค์ แม่น้ำสายใหญ่ที่มีประโยชน์และมีความสำคัญต่อความเป็นอยู่และเศรษฐกิจของประชากร ได้แก่ แม่น้ำเจ้าพระยา แม่น้ำปิง แม่น้ำยม และแม่น้ำน่าน นอกนั้นเป็นลำน้ำสายเล็ก ซึ่งส่วนใหญ่จะไหลลงสู่แม่น้ำดังกล่าวเกือบทั้งสิ้น ดังนี้ แหล่งน้ำผิวดินในจังหวัดนครสวรรค์ที่สำคัญ ๆ จึงได้แก่

(1) แม่น้ำเจ้าพระยา เกิดจากการไหลมารวมกันของแม่น้ำปิงและแม่น้ำน่านที่บริเวณปากน้ำโพ ในเขตเทศบาลนครนครสวรรค์ แล้วไหลลงทางทิศใต้สู่ที่ราบลุ่มภาคกลางตอนใต้ และออกสู่ทะเลที่อ่าวไทย เป็นแม่น้ำสายสำคัญที่มีประโยชน์ทั้งทางด้านการเกษตร การคมนาคม และการอุตสาหกรรม การอุปโภคบริโภคของบริเวณริมสองฝั่งแม่น้ำมาเป็นเวลาช้านานแล้ว และยังเป็นแหล่งประมงน้ำจืดที่สำคัญอีกด้วย

(2) แม่น้ำปิง เป็นลำน้ำสายใหญ่ที่มีต้นกำเนิดมาจากเทือกเขาภาคเหนือ ไหลผ่านท้องที่อำเภอบรรพตพิสัย อำเภอเก้าเลี้ยว มาบรรจบกับแม่น้ำน่านเป็นแม่น้ำเจ้าพระยาบริเวณตำบลปากน้ำโพ เป็นแหล่งน้ำธรรมชาติที่สำคัญอีกสายหนึ่ง ทั้งในด้านการเกษตร อุตสาหกรรม การอุปโภคบริโภค ของประชากรบริเวณสองฝั่งแม่น้ำ

(3) แม่น้ำน่าน เป็นลำน้ำสายใหญ่ มีต้นกำเนิดมาจากเทือกเขาฝิ่ป่นน้ำ จังหวัดน่าน ไหลผ่านจังหวัดสำคัญ คือ พิษณุโลก พิจิตร และผ่านท้องที่อำเภอชุมแสงเข้าอำเภอเมืองนครสวรรค์ ก่อนมาบรรจบกับแม่น้ำปิงที่ตำบลปากน้ำโพ เป็นแหล่งน้ำที่ใช้ประโยชน์ทั้งด้านการเกษตร การคมนาคม การอุปโภคบริโภค เช่นเดียวกัน

(4) แม่น้ำยม ต้นกำเนิดเกิดจากเทือกเขาในจังหวัดแพร่ ไหลผ่านจังหวัดสุโขทัยและจังหวัดกำแพงเพชรในภาคเหนือลงมาจนบรรจบกับแม่น้ำน่านที่ตำบลเกยไชย อำเภอชุมแสง สามารถใช้ประโยชน์ในด้านการเกษตร และการอุปโภคบริโภคของประชากรบริเวณสองฝั่งแม่น้ำได้เป็นอย่างดีอีกส่วนหนึ่ง

(5) ลำน้ำแม่วังค์ ต้นกำเนิดจากเทือกเขาสูงในเขตจังหวัดตาก ทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือของจังหวัดนครสวรรค์ ไหลผ่านท้องที่อำเภอลาดยาว เป็นแม่น้ำวังม้าแล้วไหลลงสู่แม่น้ำเจ้าพระยา ที่จังหวัดอุทัยธานี เป็นลำ

น้ำที่มีน้ำไหลผ่านตลอดทั้งปี สามารถให้ประโยชน์ในด้านการเพาะปลูกได้ดี และอาจมีปริมาณน้ำเกินความต้องการในฤดูฝน ซึ่งทำให้เกิดน้ำท่วมได้

(6) คลองโพธิ์ ต้นกำเนิดจากเทือกเขาสูงในท้องที่อำเภอลาดยาวทางด้านทิศตะวันตกของจังหวัด แล้วไหลเลียบเขตจังหวัดมารวมกับลำน้ำแม่วงก์ ในเขตบริเวณอำเภอสว่างอารมณ์ จังหวัดอุทัยธานี เป็นลำน้ำที่มีน้ำไหลผ่านตลอดทั้งปี ใช้ประโยชน์ในด้านการเพาะปลูกและการอุปโภคบริโภค

(7) คลองบางไผ่-บางประมุง แยกจากแม่น้ำปิงที่อำเภอบรรพตพิสัย ผ่านตำบลท่าซุด ออกแม่น้ำเจ้าพระยาที่ตำบลบางมะฝ่อ อำเภอโกรกพระ

(8) บึงบอระเพ็ด เป็นบึงที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในประเทศไทย มีอาณาเขตครอบคลุม 3 อำเภอ ของจังหวัดนครสวรรค์ คือ อำเภอเมืองนครสวรรค์ อำเภอชุมแสง และอำเภอท่าตะโก มีเนื้อที่ประมาณ 32,737 ไร่ 56 ตารางวา

สำหรับคลองอื่นๆ ที่มีน้ำไหลตลอดปี น้ำจะมีมากเกินไปจนเกิดความเสียหายในฤดูฝนและน้ำน้อยเกินไปในฤดูแล้งจนไม่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้ ได้แก่คลองเกรียงไกรและคลองเกษมในท้องที่อำเภอเมืองนครสวรรค์ และอำเภอชุมแสงซึ่งไหลลงสู่แม่น้ำน่าน คลองบอน คลองท่าตะโก และคลองเจ็ดตง ในท้องที่อำเภอท่าตะโก ไหลลงสู่บึงบอระเพ็ด เป็นต้น แต่ทั้งนี้ลำคลองต่าง ๆ เหล่านี้จะให้ประโยชน์ในด้านเป็นแหล่งเพาะพันธุ์ปลาที่สำคัญในจังหวัดนครสวรรค์

นอกจากลำน้ำสายต่างๆ ดังกล่าวแล้ว ในท้องที่จังหวัดนครสวรรค์ยังมีแหล่งน้ำผิวดิน ในลักษณะเป็นบึงและหนองน้ำอีกหลายแห่งในบริเวณที่ราบลุ่มน้ำต่ำตอนกลางของจังหวัด ที่มีขนาดใหญ่ได้แก่ บึงเสนาท แหล่งน้ำดังกล่าวมีคุณสมบัติประโยชน์ในด้านการเพาะปลูกน้อย ส่วนใหญ่ใช้ในด้านการอุปโภคบริโภค การเลี้ยงสัตว์ และเป็นแหล่งเพาะพันธุ์สัตว์น้ำในธรรมชาติที่สำคัญ

2. แหล่งน้ำใต้ดิน

การพิจารณาแหล่งน้ำใต้ดินของจังหวัดนครสวรรค์ ต้องดูจากข้อมูลแหล่งน้ำบาดาลในกรวดทรายที่ราบลุ่ม หรือที่ลุ่มหลากตะกอนของภาคเหนือ ประกอบด้วยชั้นดินเหนียวสลับดินทรายจากแม่น้ำปิง แม่น้ำน่าน ในลุ่มน้ำแคบๆ ขนานไปกับสายลำน้ำกว้างไม่เกิน 30 กิโลเมตร แบ่งออกได้เป็นสองส่วน คือ

ส่วนแรกอยู่ทางตอนเหนือของแม่น้ำเจ้าพระยา ซึ่งพบชั้นของน้ำ น้ำชั้นแรกอยู่ลึกประมาณ 20 เมตร จากผิวดินชั้นสอง 30-40 เมตร ชั้นสาม 60-70 เมตร จากผิวดิน และอาจพบอยู่ลึกถึง 120 เมตร จากผิวดิน ชั้นหินที่รองรับข้างใต้เป็นหินพวก Andesite, Limestone, Phyllite, Rhyolite

ส่วนที่สองอยู่ที่บึงบอระเพ็ด หรือบริเวณตั้งแต่ตำบลปากน้ำโพ ในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ลงมา พบชั้นน้ำชั้นแรกอยู่ลึกประมาณ 15 เมตร จากผิวดิน ชั้นที่สองประมาณ 33 เมตร จากผิวดิน หินที่รองรับข้างใต้ ได้แก่หินแปร เช่น หินชนวน (Slate) พบความเค็มของน้ำที่อำเภอชุมแสง ซึ่งทางกรมพัฒนาที่ดินคาดคะเนว่า อาจเกิดจากการทำเหมืองแร่ยิปซัม

แหล่งน้ำบาดาลในภาคเหนือ เป็นแหล่งน้ำบาดาลที่เป็นหินร่วน โดยเฉพาะที่ดินแถบบริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำยม และแม่น้ำน่าน (อุตรดิตถ์-นครสวรรค์ ตามลักษณะของอุทกธรณีวิทยา จัดอยู่ในแอ่งเจ้าพระยาตอนบน สภาพแหล่งน้ำบาดาลที่เป็นหินร่วน บริเวณดังกล่าวให้น้ำมาก)

แหล่งน้ำใต้ดินในจังหวัดนครสวรรค์ ไม่สามารถระบุข้อมูลที่ต้องการได้ว่ามีจำนวนมากน้อยเพียงใด เพราะไม่มีการสำรวจอย่างจริงจัง มีหน่วยงานต่างๆ ดำเนินการขุดเจาะเพื่อแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำเพื่อการอุปโภคและบริโภค ตลอดจนการใช้เพื่อการเกษตร ขณะเดียวกันก็มีการขุดเจาะเพื่อการเกษตรโดยเกษตรกรอีกด้วย และล่าสุดก็มีการขุดเจาะบ่อบาดาลระดับตื้น (บ่อดอก) โดยความรับผิดชอบของกรมส่งเสริมการเกษตร อีก 2,900 บ่อ ในเขตอำเภอต่าง ๆ ของจังหวัดนครสวรรค์ตามนโยบายการรณรงค์ลดพื้นที่ปลูกข้าวนาปรัง เพื่อลดปัญหาด้านตลาดข้าว และปัญหาการขาดแคลนน้ำ

3. แหล่งน้ำชลประทาน

แหล่งน้ำชลประทานของจังหวัดนครสวรรค์ได้มาจากโครงการชลประทานของกรมชลประทาน ประกอบด้วยโครงการขนาดเล็ก ขนาดกลาง โดยกรมชลประทานมีหน้าที่ในการจัดหาและส่งน้ำ เพื่อการอุปโภคบริโภค และบรรเทาอุทกภัย

ลักษณะโครงการชลประทาน มีทั้งการสร้างอ่างเก็บน้ำและเหมืองฝาย พื้นที่ชลประทานทั้งสิ้น 890,163 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 14.83 ของเนื้อที่จังหวัดหรือร้อยละ 20.42 ของพื้นที่การเกษตรของจังหวัด การชลประทานของจังหวัดนครสวรรค์คือ การส่งน้ำเพื่อการทำนาข้าวเป็นส่วนใหญ่ ที่ตั้งโครงการชลประทานกระจายอยู่ตามอำเภอต่าง ๆ และมีความหนาแน่นบริเวณใกล้แม่น้ำสายสำคัญ คือ แม่น้ำปิง แม่น้ำน่าน และแม่น้ำเจ้าพระยา

ป่าไม้

จังหวัดนครสวรรค์มีพื้นที่ป่าทั้งสิ้น 1,039,814 ไร่ แยกเป็น ป่าชุมชน 369,403 ไร่ ป่าเศรษฐกิจ 390,931 ไร่ และป่าอนุรักษ์ 279,480 ไร่

สำนักงานคณะกรรมการจําแนกประเภทที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน จําแนกที่ดินในจังหวัดนครสวรรค์ไว้เป็นป่าไม้ถาวร ตามมติคณะรัฐมนตรี จำนวนทั้งสิ้น 6 ป่า และทางราชการได้ประกาศเป็นเขตป่าสงวนแห่งชาติ จำนวน 6 ป่า ได้แก่ ป่าแม่วังก-แม่เปิน ป่าดงยาง-ห้วยพลับ ป่าเขาสูงและป่าเขาพระ ป่าเขาสนามชัย ป่าเขาหลวง และป่าเขาคอก ป่าเขาโลม และป่าเขาสอยดาว ชนิดของป่าจําแนกออกเป็นป่าดิบเขา ดิบแล้ง เต็งรัง และป่าเบญจพรรณ ซึ่งมีพันธุ์ไม้ที่สำคัญหลายชนิด เช่น ไม้ยาง ตะเคียน กระบาก เสลา พะยอม มะค่าโมง สมอพิเภก แดง เต็ง รัง เหียง พลวง สัก เป็นต้น

แร่ธาตุ

จากสภาพธรณีวิทยาที่พบในบริเวณที่หินมีอายุเก่าแก่มากของจังหวัดนครสวรรค์จะเป็นทิวเขาส่วนใหญ่ทางทิศตะวันตก แร่ต่างๆ ที่มีคุณค่าทางเศรษฐกิจส่วนใหญ่จะจํากัดอยู่เฉพาะในทิวเขาทางทิศตะวันตกของจังหวัด และมีแร่กระจุกกระจายอยู่ทางตอนกลาง และทางทิศตะวันออกบ้าง

แหล่งแร่เศรษฐกิจที่พบแล้วในจังหวัดนครสวรรค์ มีดังนี้

แรยิปซัม (Gypsum) พบที่อำเภอหนองบัว ลักษณะการใช้แรยิปซัมถูกนำไปใช้เพื่อการผลิตปูนซีเมนต์ (Portland Cement) เป็นส่วนใหญ่ แผ่นยิปซัมอัด (Gypsum Board)

แร่เหล็ก (Iron) พบที่ตำบลหัวหวาย อำเภอตากาลี (ทำการผลิตแล้ว) และเขاب่อเหล็ก-เขاب่อแก้ว อำเภอพยุหะคีรี การผลิตแร่เหล็กในจังหวัดมีปริมาณลดลงในปัจจุบัน

หินอ่อน (Marble) พบที่อำเภอบรรพตพิสัย การผลิตหินอ่อนในจังหวัดเป็นอุตสาหกรรมขนาดเล็ก

หินแกรนิต (Granite) พบที่อำเภอบรรพตพิสัย การผลิตหินแกรนิตในจังหวัดนครสวรรค์ มีการผลิตลักษณะการใช้เช่นเดียวกับหินอ่อน คือ นำไปใช้ประดับอาคารและที่อยู่อาศัย

ดินมาร์ล (Marl) หรือดินสอพอง พบที่อำเภอตากาลี

หินปูน (Limestone) กระจายอยู่ทั่วไปในจังหวัด จังหวัดนครสวรรค์เป็นแหล่งผลิตหินปูนแหล่งเดียวของภาคเหนือ ลักษณะการใช้ส่วนใหญ่หินปูนถูกนำไปใช้ในอุตสาหกรรมปูนซีเมนต์ สำหรับอุตสาหกรรมอื่นๆ ที่นำแร่หินปูนไปใช้คือ อุตสาหกรรมน้ำตาล อุตสาหกรรมแคลเซียมคาร์ไบด์ อุตสาหกรรมเครื่องหนัง และอุตสาหกรรมปูนขาว

ทราย (Sand) มีอยู่ทั่วไปตามบริเวณลุ่มแม่น้ำปิง

ที่มา : สำนักงานสถิติจังหวัดนครสวรรค์

สภาพทางเศรษฐกิจ

จากรายงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ในปี 2552 จังหวัดนครสวรรค์มีผลิตภัณฑ์จังหวัด (GPP) ตามราคาประจำปี 78,541 ล้านบาท มีรายได้เฉลี่ยต่อหัว (Per capita GPP) 68,263 บาท ต่อปี อยู่ในลำดับที่ 7 ของภาคเหนือ และเป็นลำดับที่ 44 ของประเทศ

การประมง

แหล่งประมงน้ำจืดที่ใหญ่ที่สุด ได้แก่ บึงบอระเพ็ด มีเนื้อที่ประมาณ 132,737 ไร่ และยังมีแม่น้ำสองสายที่สำคัญ คือ แม่น้ำปิง (เป็นพื้นที่ทำการประมงน้ำจืด ประมาณ 209,867 ไร่ ปริมาณสัตว์น้ำที่จับได้จาก แหล่งน้ำ แม่น้ำปิงรวมกับแม่น้ำวัง) และแม่น้ำน่าน (แม่น้ำน่านรวมกับแม่น้ำยม) ไหลมารวมที่บริเวณปากน้ำโพ ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของแม่น้ำเจ้าพระยา นอกจากนี้ ยังมีแหล่งน้ำต่าง ๆ เช่น ลำคลอง หนอง บึง มีผลผลิตธรรมชาติประมาณ 4,500-5,000 ตันต่อปี มูลค่าประมาณ 422 ล้านบาท

การอุตสาหกรรม

สำหรับภาคอุตสาหกรรมของจังหวัดนครสวรรค์มีการประกอบการทั้งสิ้น 1,349 แห่ง เงินลงทุนทั้งสิ้น 42,959,685,720 บาท

ที่มา : สำนักงานสถิติจังหวัดนครสวรรค์

การคมนาคมขนส่งและการสื่อสาร

จังหวัดนครสวรรค์เป็นประตูสู่ภาคเหนือ มีเส้นทางคมนาคมทั้งทางรถยนต์และรถไฟ มีทางหลวงแผ่นดิน ทางหลวงจังหวัด และเส้นทางมาตรฐานหลายสาย ทำให้การเดินทางติดต่อภายในจังหวัด จังหวัดใกล้เคียงและ กรุงเทพมหานครเป็นไปโดยสะดวก สำหรับการสื่อสาร ในปี 2552 มีเลขหมายโทรศัพท์ของบริษัท ทศท คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) 77,619 เลขหมาย และบริษัทสัมปทาน 24,268 เลขหมาย ประชาชนที่อายุ 6 ปีขึ้นไปมีโทรศัพท์มือถือ 601,089 คน มีการใช้คอมพิวเตอร์ 257,269 คน และใช้อินเทอร์เน็ต 165,006 คน

ทางด้านไปรษณีย์ภัณฑ์ ในปี 2552 มีการขนส่งไปรษณีย์ภัณฑ์รวมทั้งสิ้น 6,322,302 ฉบับ/ชิ้น มีที่ทำการไปรษณีย์โทรเลขทั้งสิ้น 19 แห่ง (ไม่รวมไปรษณีย์เอกชน) กระจายอยู่ในทุกอำเภอ ยกเว้น อำเภอแม่่วงก์ อำเภอแม่เปิน และอำเภอชุมตาบง

การสาธารณสุข

ด้านการไฟฟ้า

การให้บริการด้านกระแสไฟฟ้าภายในจังหวัด เป็นหน้าที่ของสำนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจังหวัดนครสวรรค์ (กพน.3) และมีการใช้กระแสไฟฟ้าภายในจังหวัดนครสวรรค์ ในปี 2552 จำนวน 946,568,225.46 ยูนิต์ จำนวนผู้ใช้ไฟฟ้า 285,552 ราย

ด้านการประปา

ในปี 2552 การประปาจังหวัดนครสวรรค์ มีกำลังการผลิตรวม ทั้งสิ้น 44,184,400 ลูกบาศก์เมตร มีการใช้น้ำประปา 33,794,868 ลูกบาศก์เมตร จำนวนผู้ใช้ น้ำประปา 81,565 ราย

ที่มา : สำนักงานสถิติจังหวัดนครสวรรค์

งานประเพณีและศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น

งานประเพณี

วัฒนธรรมประเพณีของชาวจังหวัดนครสวรรค์ เป็นมรดกเก่าแก่ที่สืบทอดมาเป็นเวลานาน มีหลักฐานทางประวัติศาสตร์และโบราณคดีปรากฏชัดเจน วิถีชีวิตของชาวจังหวัดนครสวรรค์ ได้มีวิวัฒนาการต่อเนื่องมาถึงปัจจุบัน และเนื่องจากประชากรของชาวจังหวัดนครสวรรค์มีหลายเชื้อชาติ ประเพณีต่างๆ ที่สืบทอดจึงมีแบบอย่างตามเชื้อชาตินั้นๆ และนำมาผสมกลมกลืนกันเป็นประเพณีและวัฒนธรรมของจังหวัดที่น่าสนใจมี ดังนี้

ประเพณีตรุษจีน

ตรงกับวันขึ้น 1 ค่ำ เดือน 1 ตามปฏิทินจีนเป็นประเพณีเกี่ยวกับการไหว้เจ้าบรรพบุรุษของคนไทยเชื้อสายจีนที่อยู่ในเมืองนครสวรรค์ มีกิจกรรมการแสดงหลายอย่าง เช่น การแห่เจ้าพ่อ เจ้าแม่ปากน้ำโพ แห่มังกรทอง เชิดสิงโต

เทศกาลตรุษจีนซึ่งถือเป็นวันขึ้นปีใหม่ของจีนจัดเป็นพิธีที่สำคัญมากเพราะ ไม่เพียงแต่เป็นการเฉลิมฉลองการเริ่มศักราชใหม่พร้อมๆ กับการเริ่มงานใหม่เท่านั้นหากยังเป็นช่วงเวลาของการบูชาเทพเจ้า เพื่อความเป็นสิริมงคลในปีที่ใกล้มาถึงด้วย เทศกาลตรุษจีนที่จังหวัดนครสวรรค์ นอกจากจะมีความสำคัญต่อชาวจีนดังกล่าว แล้วยังได้รับการถือปฏิบัติจากชาวจีนเป็นพิเศษกว่าที่อื่นๆ เพราะแต่จะมีการเซ่นไหว้เจ้าตามเทศกาลเท่านั้นแต่ยังถือเป็นประเพณีที่ต้องเชิญเจ้าออกแห่รอบตลาดเพื่อความเป็นสิริมงคลด้วย

ประเพณีการแข่งขันเรือ

ประเพณีแข่งเรือ เป็นประเพณีที่สำคัญของจังหวัดนครสวรรค์ มีมาตั้งแต่อดีต เริ่มโดยชาวบ้านที่อาศัยอยู่ริมแม่น้ำ จะเป็นฝีพาย จัดแข่งขันในช่วงน้ำหลาก หลังออกพรรษาเดือน 11 คือ ช่วงเดือนตุลาคมถึงพฤศจิกายนของทุกปี จะแข่งเรือกันในวันไหว้พระประจำปีของวัดจอมคีรีนาคพรต วัดเกาะหงษ์ วัดตะเคียนเลื่อน การแข่งเรือนอกจากจะได้รับความสนุกสนานแล้ว ยังทำให้เกิดความรัสมิตรชอบ รักใคร่กลมเกลียว สามัคคีกันระหว่างชุมชน หรือถิ่นอื่นๆ ด้วย

ความสำคัญของประเพณีแข่งเรือคือ ในสมัยรัชกาลที่ 5 เสด็จประพาสงานแข่งเรือ ซึ่งเป็นงานประจำปีปิดทองไหว้พระของเขาวงกต (วัดจอมคีรีนาคพรต) ช่วงเดือน 11 โดยขบวนเสด็จประพาสต้นชาล่อง

ในพระราชหัตถเลขาทรงกล่าวว่า "...จุดที่หน้าวัดเขา ซึ่งราษฎรมาประชุมกันอยู่ที่นี่ น้ำท่วมสะพานหมดไม่มีที่ยืน ต้องจอดเรืออยู่ แต่ราษฎรแข่งเรือกันสนุกสนานมาก การแข่งเรือที่นี่ มาแต่เข้าแข่งเรือกันทอดหนึ่งแล้วขึ้นไหว้พระ ทักซิณแล้วกลับลงมาแข่งเรืออีกทอดหนึ่ง..."

นับเป็นพระมหากรุณาธิคุณยิ่ง จึงสรุปได้ว่าประเพณีการแข่งขันเรือจังหวัดนครสวรรค์ นั้นมีความสำคัญยิ่ง ประเพณีหนึ่ง ที่ควรค่าแก่การอนุรักษ์สืบสานให้คงอยู่สืบไป ปัจจุบันการแข่งขันเรือได้พัฒนาคือ มีการแข่งขันเพื่อชิงถ้วยพระราชทานของสมเด็จพระเทพรัตนสุตาฯ สยามบรมราชกุมารี ณ สนามแข่งเรือริมหน้าศาลากลางจังหวัดนครสวรรค์ ทำให้มีเรือสมัครเข้าทำการแข่งขันเป็นจำนวนมาก มาจากหลายจังหวัด

เมื่อปี พ.ศ. 2548 จังหวัดกำหนดให้มีการแข่งขันเรือตะเข้ชิงถ้วยพระราชทานของสมเด็จพระเทพรัตนสุตาฯ สยามบรมราชกุมารี ขึ้นมา ซึ่งเรือตะเข้จะแข่งกันในเวลากลางคืน นับเป็นปีแรกที่มีการจัดแข่งเรือตะเข้ เพื่อชิงเงินรางวัลกันในสนามเดียวกันนี้ซึ่งเกิดความสนุกสนานมากยิ่งขึ้น คนชมมากขึ้น นอกจากนี้ในงานประเพณีแข่งเรือยังมีงานแสดงมหรหรรรมสินค้า และมีสวนสนุก ฯลฯ ให้เที่ยวชมกันอีกด้วย

ประเพณีลอยกระทงสาย

บ้านหน้าผา อำเภอเมืองฯ จังหวัดนครสวรรค์
เมื่อใกล้วันที่จะมีพิธีลอยกระทงสาย ชาวบ้านหน้าผาจะนำ
กระทงที่เก็บสะสมไว้ตลอดทั้งปีมาทำความสะอาดและตกแต่ง
ด้วยกระดาษสีทำเทียนวางไว้กลางกระทง ไม้ไผ่ดอกไม้และธูป
เทียนเหมือนกระทงทั่วไป เมื่อถึงวันเพ็ญขึ้น 15 ค่ำเดือน 12
เวลา 18.00 น. ชาวบ้านหน้าผาจะนำกระทงกระทงที่ได้เตรียม
ไว้จำนวนนับพันใบมาจุดเทียนแล้วปล่อยกระทงกระทงลงใน
แม่น้ำเจ้าพระยา โดยเริ่มตั้งแต่บริเวณหน้าศาลเจ้าแม่หน้าผา

หัตถกรรมและงานช่างฝีมือ

งานหัตถกรรมและงานฝีมือของชาวนครสวรรค์ แสดงถึงความสามารถของชาวจังหวัดนครสวรรค์ ซึ่งมีชื่อเสียงอย่างมากทั้งภายในและภายนอกจังหวัด อาทิ

งานแกะสลักงาช้าง ตำบลพยุหะ อำเภอพยุหะคีรี มีงานแกะสลักงาช้าง

งานหล่อพระพุทธรูป ตำบลพยุหะ อำเภอพยุหะคีรี มีโรงหล่อพระพุทธรูป ประมาณ 20 แห่ง

งานเครื่องปั้นดินเผา จะมีทำอยู่ในกลุ่มชาวบ้านที่มีเชื้อสายมอญ ตำบลบ้านแก่ง อำเภอเมืองฯ

งานทอเสื่อหวาย เป็นงานหัตถกรรมของชาวบ้านตำบลตะเคียนเลื่อน อำเภอเมืองฯ ปัจจุบันเหลือผู้รับทอเสื่อหวายอยู่น้อย

งานทอผ้า จังหวัดนครสวรรค์มีการทอผ้าอยู่ทั่วไปในหลายอำเภอ มีทั้งผ้าฝ้าย ผ้าไหม และใยสังเคราะห์ ผ้าของชาวนครสวรรค์ที่มีชื่อเสียงคือ ผ้าของชาวลาวครั่ง ตำบลหนองกระดุกเนื้อ อำเภอลาดยาว ปัจจุบันเก็บรักษาไว้ที่พิพิธภัณฑ์ผ้า จังหวัดสุโขทัย

ที่มา : <http://61.19.192.250/nsinfo/Tour>

สถานที่ท่องเที่ยวของจังหวัดนครสวรรค์

1. ต้นแม่น้ำเจ้าพระยา

อยู่ในเขตเทศบาลนครนครสวรรค์เป็นบริเวณต้นกำเนิดหรือจุดเริ่มต้นของแม่น้ำเจ้าพระยาที่เกิดจากแม่น้ำปิง แม่น้ำน่านไหลมาบรรจบกันที่ตำบลปากน้ำโพ อำเภอเมืองนครสวรรค์ ที่จุดนี้จะมองเห็นถึงความแตกต่างของสายน้ำทั้งสองสายได้อย่างชัดเจนแม่น้ำน่านจะมีสีแดงขุ่นและแม่น้ำปิงมีสีเขียวคล้ำใส สายน้ำทั้งสองค่อยๆ รวมตัวกลมกลืนเป็นสีเดียวกันจนกลายเป็นแม่น้ำเจ้าพระยาแม่น้ำสายสำคัญของประเทศไทยบริเวณต้นแม่น้ำเจ้าพระยามีทัศนียภาพอันสวยงามของแหลมเกาะยมและฝั่งตรงข้ามมีศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์ ซึ่งเป็นต้นกำเนิดของงานประเพณีแห่เจ้าพ่อเจ้าแม่ปากน้ำโพในเทศกาลตรุษจีนมากกว่า 80 ปีแล้วและริมฝั่งแม่น้ำน่านก็มีเรือแพให้ได้ชมวิถีชีวิตของชาวบ้าน ทั้ง 2 ฝั่งแม่น้ำ

2. บึงบอระเพ็ด

เป็นบึงน้ำจืดขนาดใหญ่ที่สุดของประเทศไทยซึ่งเกิดขึ้นตามธรรมชาติตั้งอยู่ในเขตท้องที่ตำบลแควใหญ่ ตำบลพระนอน อำเภอเมืองฯ ตำบลพนมเศษ ตำบลวังมหากร อำเภอท่าตะโกและตำบลทับกฤช อำเภอชุมแสง มีเนื้อที่ประมาณ 132,737 ไร่ 56 ตารางวา การเดินทางไปยังบึงบอระเพ็ดในปัจจุบันไปตามเส้นทางถนนสายนครสวรรค์-ชุมแสง จากในตัวเมืองปากน้ำโพ ถึงสถานีพัฒนาประมงน้ำจืดบึงบอระเพ็ด ระยะทางประมาณ 12 กิโลเมตร

ภายในบึงบอระเพ็ดถือว่าเป็นแหล่งเพาะพันธุ์ปลาน้ำจืดและเป็นแหล่งประมงที่ใหญ่และสำคัญที่สุดของจังหวัดนครสวรรค์ลักษณะทั่วไปของบึงมีความอุดมสมบูรณ์มากด้วยพืชน้ำกว่า 150 ชนิด

3. อุทยานนกน้ำ

ตั้งอยู่ที่หมู่ 3 ตำบลพระนอน อำเภอเมืองฯ เป็นส่วนหนึ่งของบึงบอระเพ็ดโดยอยู่ทางทิศใต้ของบึงบอระเพ็ดห่างจากตัวเมืองนครสวรรค์ไปตามเส้นทางนครสวรรค์-ท่าตะโก ประมาณ 16 กิโลเมตร อยู่ในความดูแลรับผิดชอบของส่วนอนุรักษ์สัตว์ป่า กรมป่าไม้ โดยได้รับการประกาศให้เป็นเขตห้ามล่าสัตว์ป่าบึงบอระเพ็ดในอาณาเขตบริเวณ 212.8 ตารางกิโลเมตร ของอุทยาน

อุทยานนกน้ำเป็นที่อยู่อาศัยของนกน้ำนานาชนิดเชื่อกันว่าเป็นแหล่งที่มีนกน้ำอาศัยอยู่ประมาณ 43 ชนิดนกที่พบบ่อยคือนกเป็ดน้ำมีอยู่หลายพันธุ์ นกนางนวล นกกระสา นกตะกรุม นกตะกราม นกกระเต็น นกอีแจว นกอีโก้ง นกอีล้ำ นกพริก นกนางแอ่น นกค้ำแค นกกระจาบ รวมทั้งนกพันธุ์ที่หายาก พบที่นี่ครั้งแรก พ.ศ. 2511 และ สันนิษฐานว่ามีที่นี่แห่งเดียว คือ นกเจ้าฟ้าสิรินธร ปัจจุบันยังไม่มีผู้ใดพบเห็นอีก

4. ถ้ำบ่อยา

เป็นถ้ำอยู่บนเขาที่บ้านหินก้อน ตำบลหนองกรด อำเภอเมืองฯ อยู่ห่างจากตัวเมืองประมาณ 30 กิโลเมตร ตามเส้นทางสายนครสวรรค์-ลาดยาว แยกเข้าทางเข้าวัดศรีอุทุมพร จากบริเวณเชิงเขามีบันไดขึ้นไปสู่ตัวถ้ำภายในถ้ำมีลานกว้างขวางมากแบ่งออกเป็น 3 ช่วง ช่วงแรก เป็นที่ตั้งพระพุทธรูป ช่วงที่ 2 อยู่ลึกเข้าไปข้างในเป็นทางตันในบริเวณนี้มีบ่อน้ำชาวบ้านเชื่อว่าเป็นยาทิพย์ เป็นบ่อยาศักดิ์สิทธิ์ใช้รักษาโรคต่างๆ ได้ ช่วงที่ 3 เป็นทางที่จะออกจากบริเวณถ้ำสู่ภายนอกได้อีกทาง ภายในบริเวณนี้มีหินงอก หินย้อยตามธรรมชาติที่สวยงามมาก เพดานถ้ำและผนังถ้ำบางแห่งคล้ายม่านแพร หรือฉากละคร มีรูปร่างแปลกๆ

5. บ้านโคกไม้เดน

ตั้งอยู่ตำบลท่าน้ำอ้อย ห่างจากตัวเมืองประมาณ 33 กิโลเมตร ตามถนนสายพหลโยธินมีทางแยกเข้าบ้านโคกไม้เดนระยะทางประมาณ 3 กิโลเมตร เป็นสถานที่ที่มีโบราณวัตถุซึ่งแสดงถึงเมืองเก่าแก่สมัยสุโขทัย ได้แก่ ชากก่าแพงเนินดินนอกจากนี้เจ้าหน้าที่กรมศิลปากรได้ขุดพบโบราณวัตถุเป็นรูปปั้นช้าง พญาฉัททันต์ ซึ่งมีอายุกว่า 1000 ปี คำว่า "โคกไม้เดน" เป็นชื่อต้นไม้ชนิดหนึ่ง ศิลปโบราณที่บ้านโคกไม้เดน เช่น รูปปั้นต่าง ๆ ได้ถูกนำออกแสดงที่ต่างประเทศ โดยนักโบราณคดีชาวอเมริกาและออสเตรเลีย คนสมัยเก่าเรียกบ้านโคกไม้เดนว่า "เมืองบน" สร้างขึ้นในสมัยทวารวดี ระหว่างพุทธศตวรรษที่ 11-16 (พ.ศ.1000-1500) ตัวเมืองบนมีลักษณะเป็นรูปรี คล้ายหอยสังข์ขนาดยาว ประมาณ 250 เมตร กว้าง 600 เมตร คล้ายเมืองกำแพง นครปฐม เมืองเสมา จังหวัดนครราชสีมา เมืองพญาเร่ จังหวัดชลบุรี

6. พิพิธภัณฑสถานบ้านวัดหนองกลับ

ตั้งอยู่หมู่ 3 ตำบลหนองกลับ อำเภอหนองบัว ห่างจากตัวจังหวัดประมาณ 80 กิโลเมตร พระครูนิภากรโสภณ ริเริ่มสะสมวัตถุโบราณตั้งแต่ปี 2517 โดยขอบริจาคจากชาวบ้านบ้าง ชื้อบ้างจนมีสิ่งของมากพอสมควรจึงได้จัดตั้งพิพิธภัณฑสถานบ้านวัดหนองกลับ เมื่อวันที่ 17 กุมภาพันธ์ 2535 โดยพลตรีพระเจ้าวรวงศ์เธอพระองค์เจ้าภาณุพันธุ์ยุคลทรงพระกรุณาโปรดเกล้าเสด็จมาเป็นประธานเปิดพิพิธภัณฑสถาน

พิพิธภัณฑสถานแห่งนี้ เป็นแหล่งรวบรวมอนุรักษ์มรดกทางศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่น อำเภอหนองบัว ซึ่งได้เก็บรวบรวม ตะเกียงโบราณที่แขวนอยู่บนเพดานเป็นจำนวนมากดูแปลกตา นอกจากนี้ ยังมีครกสากหินซึ่งมีอายุเก่าแก่ เครื่องมือที่ใช้ในการทอผ้า การไถนาทำนา เกรียนโบราณ เครื่องขัดข้าว หีบอ้อย ซึ่งรวบรวมไว้เพื่อให้คนรุ่นหลังที่ไม่มีโอกาสได้เห็นหรือเคยได้ใช้เครื่องมือเหล่านี้รู้ได้รู้จัก และศึกษาหาความรู้รอบพระอุโบสถ ยังได้

จัดให้เป็นสวนแรียบซั่ม แร่เหล็ก โดยมีการนำแร่ต่างๆ มาแสดงไว้ให้ชม ทั้งยังมีเรือโบราณมีทั้งเรือขนาดใหญ่ (ปัจจุบันเปิดใช้เป็นห้องสมุด) เรือเล็ก เรือเอี่ยมจิ้น พระพุทธรูปสมัยต่างๆ เครื่องลายคราม รวมทั้งวัตถุมงคลของหลวง พ่อเดิมสมัยท่านยังมีชีวิตอยู่

พิพิธภัณฑสถานแห่งนี้ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้เสด็จฯ นมัสการหลวง พ่อเดิม ทอดพระเนตรพิพิธภัณฑสถานแห่งนี้เมื่อวันที่ 18 สิงหาคม 2535 ชาวอำเภอหนองบัวมีความตั้งใจอย่างยิ่งที่จะจัดตั้งพิพิธภัณฑสถานแห่งนี้เพื่อเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีในฐานะทรงเป็น องค์เอกอัครอุปัถัมภ์อนุรักษ์มรดกไทย

7. ถ้ำพรสวรรค์

ตั้งอยู่ที่บ้านเขาตะบองนาค ตำบลลำพยนต์ อำเภอตากฟ้า อยู่ห่างจากตัวเมืองนครสวรรค์ ประมาณ 100 กิโลเมตร ไปตามถนนสายพหลโยธินแล้วแยกไปอำเภอตากฟ้าจากอำเภอตากฟ้าเดินทางต่อไปอีก 10 กิโลเมตร ก็จะถึงถ้ำพรสวรรค์ซึ่งมีบันไดนาถขึ้นเขาถึงปากถ้ำซึ่งเป็นถ้ำหินปูนภายในถ้ำมีพระพุทธรูปปางไสยาสน์และสระน้ำภายในถ้ำมีสภาพอากาศที่แปลกประหลาดที่สามารถปรับได้เองตามธรรมชาติกล่าวคือ ในฤดูร้อนอากาศจะเย็นสบาย ฤดูหนาวอากาศจะอบอุ่น และฤดูฝนอากาศก็จะเย็นสบาย บริเวณใกล้เคียงกับถ้ำมีน้ำตกเล็กๆ เรียกว่า น้ำตกน้ำวัง มีน้ำไหลผ่านตลอดปี

8. เขาพระ

ตั้งอยู่ที่หมู่ 18 ตำบลหนองบัว อำเภอหนองบัว ห่างจากตัวจังหวัดประมาณ 80 กิโลเมตร ห่างจากตัวอำเภอประมาณ 7 กิโลเมตร ตามถนน สายหนองบัว - เขมืองแร่ สภาพเป็นถนนลูกรัง การคมนาคมยังไม่สะดวก แต่สามารถเดินทางไปได้ทุกฤดูกาล บนยอดเขาเป็นที่ประดิษฐานของพระพุทธรูปปางเชียงแสนและรอยพระพุทธรูปที่ชาวบ้านนับถือมากมีสวนหินขนาดกว้างประมาณ 50 ตารางวา มีถ้ำลึกประมาณ 30 เมตร กว้าง 2 เมตร เป็นที่อาศัยของค้างคาวจำนวนมากและมีอ่างหินขนาดใหญ่รองรับน้ำฝนจากธรรมชาติที่ชาวบ้านเชื่อว่าเป็นน้ำศักดิ์สิทธิ์ เขาพระนี้มีหินแกรนิตสีชมพูทั้งเขา ซึ่งทางราชการได้สงวนหวงห้ามการทำหินอ่อนโดยเด็ดขาด

9. ถ้ำเพชรถ้ำทองตากลิ

ตั้งอยู่ในท้องที่บ้านซอนเตือ หมู่ 15 ตำบลตากลิ อำเภอตากลิ ซึ่งอยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอตากลิ ประมาณ 10 กิโลเมตร โดยแยกซ้ายจากถนนสายพหลโยธิน สายตากลิ-ตากฟ้า ไปตามทางลูกรังอีก ประมาณ 550 เมตร เขาซอนเตือเป็นเทือกเขาหินปูนเตี้ย ๆ ภายในเทือกเขาซอนเตือมีถ้ำอยู่จำนวนมากมายประมาณนับ 100 ถ้ำ ได้แก่ ถ้ำมรกต ถ้ำวังไข่มุก ถ้ำเหล็กไหล ถ้ำเจ้าแม่กวนอิม ถ้ำเพชรคิงคอง ถ้ำพญานา ถ้ำดาวดิงส์ ถ้ำวิมานลอย ถ้ำเจ้าพ่อเสือ และถ้ำฤาษี ถ้ำแต่ละถ้ำจะมีความสวยงามแตกต่างกัน บางถ้ำมีหินงอกหินย้อย รูปร่างแปลกๆ บางถ้ำมีผนังถ้ำที่มีลักษณะเป็นกากเพชร เมื่อมีแสงตกกระทบจะเป็นประกายวูบวาบสวยงามมากบางถ้ำมีสีสนสวยงาม เช่น สีแดง สีเขียว สีคราม ซึ่งสีเหล่านี้เกิดจากแร่ธาตุตามธรรมชาติ บางถ้ำต้องเดินขึ้นเขาและลัดเลาะไปตามป่าทึบโหดหินที่ไร้รสชาติของการท่องเที่ยวผจญภัยที่ตื่นเต้นอีกรูปแบบหนึ่ง

10. อุทยานแห่งชาติแม่วงก์

ป่าแม่วงก์เป็นป่ารอยต่อของ 2 จังหวัด คือ จังหวัดกำแพงเพชร และจังหวัดนครสวรรค์ ส่วนที่อยู่ในจังหวัดนครสวรรค์เรียกว่า ป่าแม่วงก์-แม่เปิน ส่วนที่อยู่ในจังหวัดกำแพงเพชร เรียกว่า ป่าแม่วงก์-ป่าคลองขลุง ได้รับการประกาศให้เป็นอุทยานแห่งชาติอย่างเป็นทางการ เมื่อวันที่ 14 กันยายน 2530 มีชื่อว่า “อุทยานแห่งชาติ

แม่่วงก์” มีเนื้อที่ประมาณ 894 ตารางกิโลเมตร พื้นที่อุทยานประกอบด้วยป่าชนิดต่างๆ คือ ป่าเบญจพรรณ ประมาณ 70 ไร่ ป่าดงดิบร้อยละ 25 และป่าเต็งรัง ร้อยละ 5 ของพื้นที่ นอกจากนี้ ยังมีไม้ค่าทางเศรษฐกิจมากมาย เช่น ไม้สัก ไม้ประดู่ ไม้ชิงชัน ไม้มะค่าโมง ฯลฯ จุดที่น่าสนใจ ในเขตอุทยานมีหลายแห่ง เช่น แก่งผานางคอย บ่อน้ำอุ่น น้ำตกแม่ริ้ว น้ำตกแม่กระสา และยอดเขามองโกจู ซึ่งเป็นยอดเขาที่สูงที่สุดในเขตอุทยานมีความสูง 1,960 เมตร อยู่ห่างจากที่ทำการอุทยานฯ 30 กิโลเมตร การเดินทางจากนครสวรรค์ใช้เส้นทางสายนครสวรรค์-ลาดยาว-คลองลาน แล้วเข้าสู่ที่ทำการอุทยาน ตามทางหลวงหมายเลข 1117 (คลองลาน-อุ้มผาง) มีที่พักค้างแรมสำหรับนักท่องเที่ยว

11. น้ำตกแม่เรว

เป็นน้ำตกที่ซ่อนตัวอยู่ในป่าลึก ของเขตอุทยานแห่งชาติแม่่วงก์ บ้านตลิ่งสูง ตำบลแม่เลย์ อำเภอมะม่วง จังหวัดนครสวรรค์ อยู่ห่างจากตัวเมืองนครสวรรค์ประมาณ 100 กิโลเมตร โดยทางรถยนต์การเดินทางเข้าถึงค่อนข้างลำบาก เพราะนอกจากต้องเดินทางโดยรถยนต์ถึงบ้านตลิ่งสูงแล้ว ยังต้องนั่งรถไถ (รับจ้าง) และ

เดินป่าต่ออีก 2 วัน น้ำตกนี้มีต้นน้ำมาจากเทือกเขามองโกจูซึ่งติดต่อกับเขตจังหวัดกำแพงเพชร มีหลายชั้นแต่ระดับสูงมากความเด่นของน้ำตกอยู่ที่ความสูงจนรำลึกกันว่าเป็นน้ำตกที่สูงที่สุดในทวีปเอเชีย นอกจากนี้ สภาพธรรมชาติของป่าเขาบริเวณน้ำตกยังมีความอุดมสมบูรณ์อยู่มากลักษณะป่าเป็นป่าดงดิบชื้น ยังมีสัตว์ขนาดใหญ่หลายชนิดอาศัยอยู่แหล่งท่องเที่ยวแห่งนี้จึงเหมาะสำหรับนักท่องเที่ยวที่นิยมการเดินป่าพักผ่อน เพื่อชมและเข้าถึงธรรมชาติอย่างแท้จริง

12. หุบหินเทิน

ตั้งอยู่หมู่ที่ 5 ตำบลปางสวรรค์ อำเภอบางขัน จังหวัดนครสวรรค์ อยู่ห่างจากตัว จังหวัดประมาณ 70 กิโลเมตร เป็นหุบเขาเชิงเขาที่มีกลุ่มก้อนหินขนาดใหญ่ ตั้งวางซ้อนกันอยู่หลายแห่งหลายรูปแบบกระจัดกระจายอยู่ทั่วบริเวณ ในลักษณะที่สัมผัสกันเพียงเล็กน้อย เหมือนมีคนจับวาง นับเป็นสวนหินธรรมชาติที่สวยงาม และแปลกประหลาดมหัศจรรย์มาก

13. เขาพระ

ตั้งอยู่ที่อำเภอนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ เขาพระเป็นเขาหินสีชมพู อยู่ทางทิศตะวันออกของตัวอำเภอ ออกไปประมาณ 4 กิโลเมตร ก้อนหินที่เขาพระมีขนาดใหญ่ซ้อนกันเป็นรูปต่างๆ ดูสวยงามตามธรรมชาติ

14. ตลาดน้ำคลองบางปรมง

เป็นคลองขุดยาวกว่า 60 กิโลเมตร ในอดีตใช้เป็นเส้นทางขึ้นเหนือ สามารถเดินทางจากศาลากลางจังหวัดนครสวรรค์ไปทางอำเภอบางปรมง ทางเข้าวัดบางปรมงจะอยู่ด้านขวาปัจจุบันได้พัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว ตลาดน้ำมีสินค้าพื้นบ้านพืชผัก ผลไม้ตามฤดูกาล นำมาขายเรือขายในคลองบางปรมงทุกวันเสาร์-อาทิตย์ นอกจากนี้ ยังมีบริการเรือเช่า โดยจะมีเรือพาชมวิถีชีวิตชาวบ้านและในช่วงเดือนพฤศจิกายนของทุกปีจะมีการแข่งเรือกันบริเวณคลองวัดบางปรมง

15. อุทยานสวรรค์

เป็นสวนสาธารณะขนาดใหญ่อยู่กลางเมืองนครสวรรค์ มีผู้นิยมไปพักผ่อนหย่อนใจกันมาก มีเนื้อที่ประมาณ 314 ไร่ ไกล่ทางแยกสายเชียงใหม่-พิษณุโลก ติดกับถนนสายเอเชีย อุทยานสวรรค์ประกอบด้วยหนองน้ำขนาดใหญ่เรียกว่า "หนองสมบุญ" มีถนนวงแหวน 2 ชั้นล้อมรอบ ตรงกลางเป็นเกาะ ซึ่งมีเนื้อที่ 4 ไร่ สวนหย่อม สนามหญ้า น้ำพุ เวทีกลางแจ้ง น้ำตกกรมผิงน้ำ ภายในอุทยานจัดเป็นสวนสุขภาพ ด้านหน้าของสวนสาธารณะสร้างอย่างสวยงามมีห้องน้ำ ห้องแต่งตัวบริการแก่นักท่องเที่ยว

16. จันเสนเมืองโบราณ

จันเสนเป็นตำบลหนึ่งตั้งอยู่อำเภอตากสินห่างจากตัวจังหวัดประมาณ 95 กิโลเมตร ห่างจากตัวอำเภอประมาณ 9 กิโลเมตร ตามถนนหมายเลข 3196 สายลพบุรี-ตากสิน ตัดผ่านซึ่งสามารถไปเชื่อมต่อกับถนนหมายเลข 11 สายอินทร์บุรี วังทองและหมายเลข 32 สายเอเชียได้ บริเวณที่เป็นเมืองโบราณอยู่ในบริเวณบ้านหมู่ 2 ตำบลจันเสน มีบริเวณเมืองเป็นรูปสี่เหลี่ยมแต่มีมุมทั้งสี่เป็นมุมมนจนเกือบเป็นรูปกลมล้อมรอบด้วยคูเมืองกว้างประมาณ 20 เมตร ปัจจุบันยังมีสภาพเป็นที่ลุ่มมีน้ำขัง แต่ก็ยังมีร่องรอยพอมองเห็นเค้าคูเมืองได้อย่างชัดเจน คิดเป็นพื้นที่ประมาณ 300 ไร่เศษ เนื่องจากบริเวณภายในคูเมืองดังกล่าว มีลักษณะบริเวณเนินสูง พื้นที่รอบนอกคูเมืองชาวบ้านจึงเรียกว่า "โคกจันเสน" ในบริเวณเมืองโบราณได้ขุดพบวัตถุโบราณหลายอย่าง คือ ของประเภทที่ทำด้วยดินเผา อาทิ พระพิมพ์ดวงตรา ตุ๊กตา ประเภทที่ทำด้วยดิน ได้แก่ ฐานบัวธรรมจักร ขวานหินขัดประเภทที่ทำด้วยโลหะ มีตุ่มหู ทำด้วยตะกั่วหรือดีบุก ใบหอก เหล็ก ประเภทที่ทำด้วยสำริด มีพระโพธิสัตว์สำริดยืน ปัจจุบันโบราณวัตถุดังกล่าวเก็บรักษาไว้ที่วัดจันเสนและกรมศิลปากร

ที่มา : <http://intranet.m-culture.go.th/nakhonsawan/tongtearw.htm>

17. วัดป่าสิริวัฒนวิสุทธิ์ ในพระองค์สมเด็จพระพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์

สมเด็จพระพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม ทรงรับวัดป่าสิริวัฒนวิสุทธิ์ เป็นวัดในพระองค์ ตั้งอยู่ในอำเภอท่าตะโก เป็นพุทธสถานที่คณะศิษย์สมเด็จพระมหาธีรวงศ์ (วิน ธรรมสารเถร) สร้างขึ้นเพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราช ในโอกาสเฉลิมพระชนมพรรษาครบ 6 รอบ 72 พรรษา โดยสร้างเป็นรูปเรือหลวง มีชื่อเรือว่า "ราชญานาวาที่ไชยุมงคล"

18. อาคารแสดงพันธุ์สัตว์น้ำบึงบอระเพ็ดเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา

ตั้งอยู่ที่บริเวณบึงบอระเพ็ด อาคารมีลักษณะเป็นรูปเรือกระแซง หรือเรือเอี่ยมจันทน์ จัดแสดงพันธุ์ปลากว่า 100 ชนิด ภายในตัวอาคารประกอบด้วย อุโมงค์ปลาน้ำจืดที่ยาวที่สุดในประเทศไทย

นอกจากนี้นักท่องเที่ยวจะได้สัมผัสใกล้ชิดกับฉลามกบและเม่นทะเล ที่บ่อปลาTouch Pool สำหรับสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ มีห้องอาหาร ร้านขายของที่ระลึกไว้บริการ เปิดให้เข้าชมทุกวันตั้งแต่เวลา 10.00 - 18.00 น. วันเสาร์ - อาทิตย์ และวันหยุดนักขัตฤกษ์ เวลา 9.30 - 18.00 น.

19. ศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์ – เจ้าแม่ทับทิม

ตั้งอยู่บริเวณริมฝั่งขวาของแม่น้ำเจ้าพระยา ซึ่งเป็นจุดชมต้นแม่น้ำสองสี ศาลแห่งนี้เป็นที่เคารพสักการะและเป็นจุดรวมน้ำใจของชาวบ้านมากกว่า 100 ปี ตัวอาคารเป็นตึกครึ่งไม้สีแดงรูปทรงมีลักษณะเป็นกังจัน ภายในศาลประดิษฐานเจ้าพ่อกวนอู เจ้าแม่ทับทิม เจ้าแม่สวรรค์และเจ้าพ่อสามตา (เทพเจ้าแห่งทหารและการแสดง)

การเดินทางใช้เส้นทางสายนครสวรรค์-ชุมแสง หมายเลข 225 ระยะทาง

ห่างจากตัวเมืองประมาณ 3 กิโลเมตร ศาลจะตั้งอยู่ทางซ้ายมือ หรือใช้บริการเรือข้ามฟากจากตลาดบริเวณหน้าเขื่อน

20. วัดวรนาถบรรพต

เป็นวัดเก่าแก่ของนครสวรรค์ ตั้งอยู่บนยอดเขาและเชิงเขาภบ บนยอดเขามีโบราณวัตถุ อาทิ รอยพระพุทธรบาทจำลอง พระเจดีย์บรรจุพระบรมสารีริกธาตุ ซึ่งสร้างในสมัยสุโขทัยเป็นราชธานี บริเวณเชิงเขามีเจดีย์ขนาดใหญ่สมัยสุโขทัย ในวัดมีรูปหล่อหลวงพ่อดอง อันเป็นที่เคารพนับถือของชาวจังหวัดนครสวรรค์ ประดิษฐานอยู่ในวิหารข้างเจดีย์ใหญ่

21. วัดนครสวรรค์และหลวงพ่อดศรีสวรรค์ (วัดหัวเมือง)

เป็นวัดเก่าแก่คู่บ้านคู่มืองของจังหวัดนครสวรรค์ และเป็นพระอารามหลวง ตั้งอยู่ที่ถนนสวรรค์วิถี ในเขตเทศบาลนครนครสวรรค์ ชาวนครสวรรค์นิยมเรียกว่า “วัดหัวเมือง” ในพระอุโบสถ เป็นที่ประดิษฐานของหลวงพ่อดศรีสวรรค์ซึ่งเป็นพระพุทธรูปที่ชาวจังหวัดนครสวรรค์เชื่อกันว่าศักดิ์สิทธิ์และเคารพนับถือมาก นอกจากนี้ยังเป็นที่ประดิษฐานพระผู้ให้อภัยยิ่งหรือพระหันหลังให้กัน อยู่หลังโบสถ์ด้านถนนเทพสิทธิชัย หันหน้าไปทางทิศตะวันออกองค์หนึ่ง อีกองค์หนึ่งหันหน้าไปทางทิศตะวันตก การหันหลังให้กันอาจมีความหมายถึงการให้อภัยไม่จองเวรจองกรรมกันอีกต่อไป

22. วัดจอมคีรีนาคพรต

เป็นวัดเก่าแก่ตั้งอยู่บนเขาบวชนาค ตำบลนครสวรรค์ออก อำเภอเมืองนครสวรรค์ ระหว่างเชิงสะพานเดชาติวงศ์ และค่ายจิระประวัติ ทางเข้าวัดแยกซ้ายจากถนนพหลโยธิน ก่อนเข้าสู่ตัวเมืองนครสวรรค์ บนยอดเขามีรอยพระพุทธรบาทจำลอง และพระอุโบสถที่ชาวบ้านเรียกว่า “โบสถ์เทวดาสร้าง” ในเทศกาลเดือน 12 ของทุกปีจะมีงานปิดทองไหว้พระ เป็นประเพณีสืบต่อกันมาทุกปี เรียกว่า “งานวัดเขา”

23. วัดเกรียงไกรกลาง

ตั้งอยู่หมู่ที่ 5 ตำบลเกรียงไกร อำเภอเมืองนครสวรรค์ อยู่ริมฝั่งแม่น้ำน่าน ห่างจากตัวเมือง ประมาณ 22 กิโลเมตร เป็นวัดเก่าแก่ที่มีโบราณสถานซึ่งมีคุณค่าทางด้านประวัติศาสตร์และศิลปกรรม คือ พระพุทธรูปทองสัมฤทธิ์ ภาพเขียนฝาผนังโบสถ์ เจดีย์เก่าและมณฑปพระพุทธรูปบาท บริเวณวัดมีลิงป่าอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก และใกล้เคียงกันมีฟาร์มจระเข้เลี้ยงแบบปล่อยตามธรรมชาติ นักท่องเที่ยวนอกจากมาชมวัดแล้วยินยอมซื้ออาหารเลี้ยงลิง และชมชีวิตความเป็นอยู่ของจระเข้ในฟาร์ม

24. วัดศรีสวรรค์สังฆราม (วัดถือน้ำ)

อยู่ห่างจากตัวเมืองนครสวรรค์ ประมาณ 4 กิโลเมตร เข้าไปทางค่ายจिरประวัติ เป็นวัดเก่าแก่ทางประวัติศาสตร์ เคยเป็นสถานที่สำหรับข้าราชการในสมัยก่อนกระทำพิธีถือน้ำพิพัฒน์สัตยา โดยยังมีใบหอก ใบพาย มีดดาบสมัยโบราณหลงเหลืออยู่ ชาวบ้านจึงเรียกว่า “วัดถือน้ำ” ภายในวัดมีโบราณสถานที่น่าสนใจ คือ หอสวดมนต์สร้างด้วยไม้สักทั้งหลัง มีหน้าบันเป็นลายไม้ฉลุที่สวยงาม ซึ่งมีความเก่าแก่อายุมากกว่า 100 ปี

25. วัดหนองกลับ

ตั้งอยู่ที่ตำบลหนองกลับ หมู่ที่ 3 อำเภอหนองบัว เป็นวัดเก่าแก่ที่สร้างในสมัยรัชกาลที่ 2 ภายในบริเวณวัดมีความสงบร่มเย็น มีพิพิธภัณฑ์ที่เก็บสะสมเครื่องใช้พื้นเมือง อาวุธและของใช้โบราณมากมาย เหมาะแก่การทัศนศึกษา

สภาพทางสังคม

ด้านการศึกษา

ปัจจุบันจังหวัดนครสวรรค์แบ่งเขตพื้นที่การศึกษาออกเป็นระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษา โดยระดับประถมศึกษา มี 3 เขตพื้นที่การศึกษา คือ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1,2,3 และระดับมัศึกษามี 1 เขตคือ สำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 42

ปีการศึกษา 2553 มีจำนวนโรงเรียน 645 โรงเรียน ครูอาจารย์ 8,389 คน นักเรียน 171,852 คน และมีสถานศึกษาระดับอุดมศึกษา 4 แห่ง ได้แก่ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ มหาวิทยาลัยภาคกลาง มหาวิทยาลัยเจ้าพระยา และมหาวิทยาลัยมหิดล

ด้านสาธารณสุข

ในปี 2552 มีสถานพยาบาลประเภทบริการทั่วไป แยกเป็นสถานพยาบาลรัฐบาล จำนวน 18 แห่ง สถานพยาบาลเอกชน จำนวน 7 แห่ง และประเภทบริการ เฉพาะโรค มีเฉพาะของรัฐบาล จำนวน 2 แห่ง มีจำนวนคลินิก 243 แห่ง และมีสถานอนามัย จำนวน 189 แห่ง มีเจ้าหน้าที่ทางการแพทย์ จำนวน 1,947 คน แยกเป็นแพทย์ จำนวน 272 คน ทันตแพทย์ จำนวน 63 คน เภสัชกร จำนวน 127 คน พยาบาลวิชาชีพ จำนวน 1,443 คน และผู้ช่วยพยาบาล จำนวน 129 คน

ที่มา : สำนักงานสถิติจังหวัดนครสวรรค์

การศาสนา

1. ข้อมูลด้านศาสนสถาน

ข้อมูลจำนวนวัดและที่พักสงฆ์ จำแนกรายอำเภอ

ประจำปี 2553

(ข้อมูล ณ วันที่ 30 พฤศจิกายน 2553)

ที่	อำเภอ	จำนวนวัด						รวม จำนวน วัด ทั้งหมด	รวม จำนวน ที่พัก สงฆ์	รวม จำนวนวัด และที่พัก สงฆ์
		มหานิกาย			ธรรมยุต					
		ได้รับ วิสุงคามสีมา	ไม่ได้รับ วิสุงคามสีมา	รวม	ได้รับ วิสุงคามสีมา	ไม่ได้รับ วิสุงคามสีมา	รวม			
1	เมืองนครสวรรค์	63	22	85	2	-	2	87	11	98
2	หนองบัว	23	35	58	1	-	1	59	18	77
3	ชุมแสง	35	14	49	1	1	2	51	2	53
4	พยุหะคีรี	29	13	42	1	-	1	43	0	43
5	ตากาลี	46	40	86	2	-	2	88	3	91
6	ลาดยาว	28	46	74	-	-		74	22	96
7	แม่วงก์	6	38	44	-	-		44	31	75
8	ท่าตะโก	33	19	52	1	-	1	53	17	70
9	โกรกพระ	21	4	25	-	-		25	4	29
10	บรรพตพิสัย	40	29	69	3	-	3	72	6	78
11	ตากฟ้า	22	20	42	2	-	2	44	7	51
12	ไพศาลี	18	30	48	-	1	1	49	28	77
13	เก้าเลี้ยว	18	8	26	-	-		26	-	26
14	แม่เปิน	1	9	10	-	-		10	6	16
15	ชุมตาบง	1	6	7	-	-		7	9	16
รวม		384	333	717	13	2	15	732	164	896

ที่มา : กลุ่มส่งเสริมพระพุทธศาสนาและกิจการคณะสงฆ์

สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดนครสวรรค์

พระอารามหลวง 4 แห่ง

1. วัดโพธาราม	มหานิกาย	อำเภอเมืองนครสวรรค์
2. วัดนครสวรรค์	มหานิกาย	อำเภอเมืองนครสวรรค์
3. วัดวรนาถบรรพต	มหานิกาย	อำเภอเมืองนครสวรรค์
4. วัดตากฟ้า	มหานิกาย	อำเภอดตากฟ้า

วัดร้าง	16 วัด	สำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัด	6 แห่ง
		หน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล	116 หน่วย
		ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์	14 แห่ง
วัดพัฒนาตัวอย่าง	21 วัด	วัดพัฒนาตัวอย่างที่มีผลงานดีเด่น	11 วัด
วัดอุทยานการศึกษา	10 วัด	วัดพัฒนาต้นแบบ ภาคกลาง	1 วัด
วัดลานวัด ลานใจ ลานกีฬา	15 วัด		

2. ข้อมูลด้านศาสนบุคคล

ข้อมูลจำนวนพระภิกษุ สามเณร จำแนกรายอำเภอ

ประจำปี 2553

(ข้อมูล ณ วันที่ 30 พฤศจิกายน 2553)

ที่	อำเภอ	จำนวนพระภิกษุ สามเณร						รวม จำนวน พระภิกษุ สามเณร
		มหานิกาย			ธรรมยุต			
		พระภิกษุ	สามเณร	รวม	พระภิกษุ	สามเณร	รวม	
1	เมืองนครสวรรค์	1,141	516	1,657	32	-	32	1,689
2	หนองบัว	364	20	384	5	-	5	389
3	ชุมแสง	381	22	403	13	22	35	438
4	พยุหะคีรี	389	20	409	5	-	5	414
5	ตากาลี	664	85	749	22	2	24	773
6	ลาดยาว	602	17	619	-	-	-	619
7	แม่วงก์	317	12	329	-	-	-	329
8	ท่าตะโก	425	11	436	7	2	9	445
9	โกรกพระ	214	10	224	-	-	-	224
10	บรรพตพิสัย	561	41	602	21	-	21	623
11	ตากฟ้า	282	313	595	9	3	12	607
12	ไพศาลี	345	31	376	5	2	7	383
13	เก้าเลี้ยว	249	7	256	-	-	-	256
14	แม่เปิน	26	1	27	-	-	-	27
15	ชุมตาบง	10	-	10	-	-	-	10
รวม		5,970	1,106	7,076	119	31	150	7,226

ที่มา : กลุ่มส่งเสริมพระพุทธศาสนาและกิจการคณะสงฆ์

สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดนครสวรรค์

พระนักเผยแผ่และ พระธรรมทูตปฏิบัติกร	110	รูป
พระปริยัตินิเทศก์	11	รูป
พระจริยนิเทศก์	3	รูป
พระบัณฑิตเผยแผ่พระพุทธศาสนา	8	รูป
พระนักเทศน์แม่แบบ	2	รูป
พระนักเทศน์ประจำจังหวัด	45	รูป
พระวิปัสสนาจารย์	43	รูป
พระวิทยากรป้องกันยาเสพติด	77	รูป
พระวินยาธิการ	156	รูป

พระสมณศักดิ์

มหานิกาย**พระราชอาณาเขต**

พระเทพญาณมุนี	วัดวรนาถบรรพต พระอารามหลวง อำเภอเมืองนครสวรรค์
พระเทพปริยัติเมธี	วัดนครสวรรค์ พระอารามหลวง อำเภอเมืองนครสวรรค์

พระราชอาณาเขตราช

พระราชปัญญาเวที	วัดตากฟ้า พระอารามหลวง อำเภอดตากฟ้า
พระราชพรหมาจารย์ วิ.	วัดคีรีวงศ์ อำเภอเมืองนครสวรรค์

พระราชอาณาเขตรสามัญ

พระเกษิวิกรม	วัดโพธาราม พระอารามหลวง อำเภอเมืองนครสวรรค์
พระนิภากรโสภณ	วัดหนองกลับ อำเภอหนองบัว
พระศรีสุทธิพิงศ์	วัดศรีสุธรรมาราม อำเภอลาดยาว
พระอมรเมธี	วัดตากฟ้า อำเภอดตากฟ้า
พระโสภณวราภรณ์	วัดนครสวรรค์ พระอารามหลวง อำเภอเมืองนครสวรรค์
พระครูสัญญาบัตร	จำนวน 275 รูป

ธรรมยุต**พระราชอาณาเขต**

พระเทพมงคลสุธี	วัดพุทธมงคลนิมิต อำเภอเมืองนครสวรรค์
----------------	--------------------------------------

พระราชอาณาเขตรราช

-

พระราชอาณาเขตรสามัญ

พระสิริรัตนสุธี	วัดแสงธรรมสุทธาราม อำเภอชุมแสง
พระครูสัญญาบัตร	จำนวน 15 รูป

พระสังฆาธิการ

มหานิกาย**รองเจ้าคณะภาค 4**

พระเทพญาณมุนี

วัดวรนาถบรรพต พระอารามหลวง อำเภอเมืองนครสวรรค์

เจ้าคณะจังหวัดนครสวรรค์

พระราชปริยัติ

วัดนครสวรรค์ พระอารามหลวง อำเภอเมืองนครสวรรค์

รองเจ้าคณะจังหวัดนครสวรรค์

พระราชปัญญาเวที

วัดตากฟ้า พระอารามหลวง อำเภอดตากฟ้า

พระราชพรหมอาจารย์ วิ.

วัดคีรีวงศ์ อำเภอเมืองนครสวรรค์

เจ้าคณะอำเภอ

อำเภอเมืองนครสวรรค์

พระเกษิวิกรม

วัดโพธาราม พระอารามหลวง

อำเภอโกรกพระ

พระครูศรีนันทน์วรพรต

วัดโกรกพระใต้

อำเภอชุมแสง

พระครูนิธานบุญญาภิวัฒน์

วัดเกษไชยเหนือ

อำเภอหนองบัว

พระนิภากรโสภณ

วัดหนองกลับ

อำเภอบรรพตพิสัย

พระครูนิยุตธรรมศาสน์

วัดส้มเสี้ยว

อำเภอเก้าเลี้ยว

พระครูนิวิฐสังฆกิจ

วัดเก้าเลี้ยว

อำเภอดาคสรี

พระครูนิพนธ์สาธุกิจ

วัดดาคสรี

อำเภอท่าตะโก

พระครูนิมิตชโยดม

วัดท่าตะโก

อำเภอไพศาลี

พระครูนิภาธรโสภณ

วัดโคกเตี๋ย

อำเภอพยุหะคีรี

พระครูประภัสสรธรรม

วัดคลองบางเตี๋ย

อำเภอลาดยาว

พระศรีสุทธิพงษ์

วัดศรีสุธรรมาราม

อำเภอดตากฟ้า

พระนิปุลธรรมโกศล

วัดถ้ำพรสวรรค์

อำเภอแม่วงก์

พระครูนิวิฐศีลขันธ

วัดมฤคทายวัน

อำเภอชุมตาบง

พระครูนิวาธรรมสุนทร

วัดท่าพระเจริญพรต

อำเภอแม่เปิน

พระครูสิริศิริรักษ์

วัดจอมคีรีนาคพรต

รองเจ้าคณะอำเภอ

จำนวน 16 รูป

เจ้าคณะตำบล

จำนวน 133 รูป

ธรรมยุต**รองเจ้าคณะภาค 4-5-6-7**

พระเทพมงคลสุธี

วัดพุทธมงคลนิมิต อำเภอเมืองนครสวรรค์

เจ้าคณะจังหวัดนครสวรรค์

พระสิริรัตนสุธี

วัดแสงธรรมสุทธาราม อำเภอชุมแสง

เจ้าคณะอำเภอจังหวัดนครสวรรค์

พระครูโสภิตธรรมานุศาสน์

วัดพุทธนิมิต อำเภอตากาลี

เจ้าคณะอำเภอ (ธรรมยุต)

จำนวน 1 รูป

เจ้าคณะตำบล (ธรรมยุต)

จำนวน 3 รูป

3. ข้อมูลด้านศาสนศึกษา

**ข้อมูลจำนวนโรงเรียน จำนวนครู และจำนวนนักเรียน
โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา
ประจำปีการศึกษา 2553**

ที่	โรงเรียน	จำนวนนักเรียน			จำนวนครู		
		ระดับ ม.ต้น	ระดับ ม.ปลาย	รวม	ภิกษุ	ฆราวาส	รวม
1	วัดหนองปลิงวิทยา	78	37	115	5	7	12
2	คีรีวงศ์วิทยา	72	52	124	2	9	11
3	บาลีเตรียมอุดมศึกษาวัดโพธาราม	78	28	106	14	9	23
4	วัดไทรเหนือวิทยา	115	21	136	2	6	8
5	วัดท่าพระเจริญพรต	68	-	68	5	7	12
6	วัดโคกเดื่อวิทยา	12	16	28	4	3	7
7	วัดวาปีรัตนาราม	30	32	62	5	5	10
8	พระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาวัดส้มเสี้ยว	61	-	61	4	5	9
9	ศรีนภเขตวิทยา	284	58	342	4	13	17
รวม		813	247	1,060	45	64	109

ที่มา : กลุ่มส่งเสริมพระพุทธศาสนาและกิจการคณะสงฆ์

สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดนครสวรรค์

4. ข้อมูลด้านศาสนสมบัติ

วัดร้าง	21 แห่ง	
- อำเภอเมืองนครสวรรค์	6 แห่ง	
- อำเภอโกรกพระ	6 แห่ง	
- อำเภอไพศาลี	4 แห่ง	
- อำเภอหนองบัว	3 แห่ง	
- อำเภอชุมแสง	2 แห่ง	
จำนวนผู้เช่า		161 ราย
จัดเก็บได้		128 ราย
คิดเป็นร้อยละ		79.50
รายได้ที่จัดเก็บได้ในปีที่ผ่านมา		233,532.29 บาท

ที่มา : กลุ่มอำนวยการและประสานงาน

สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดนครสวรรค์